

Warszawa, 10 października 2023 r.

GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

DOOŚ-WDŚZIL.420.19.2022.KB.JSz.7

DECYZJA

Na podstawie art. 138 § 1 pkt 2 oraz art. 127 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735, ze zm.), dalej k.p.a., związku z art. 71 ust. 2 pkt 1 oraz art. 82 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r. poz. 283, ze zm.), dalej u.o.o.ś., po rozpatrzeniu odwołania Agro Świerkówki sp. z o.o., dalej spółka, z 9 maja 2022 r. od decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z 11 kwietnia 2022 r., znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27, o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn. „Budowa drogi ekspresowej S11 na odcinku Oborniki - Poznań wraz z obwodnicą Obornik”,

1. uchylam punkt I.2.2 ww. decyzji w brzmieniu:

„Zaplecze budowy, bazy materiałowo-sprzętowe oraz parkingi pojazdów i maszyn budowlanych zlokalizować:

- w odległości co najmniej 100 m od terenów wymagających ochrony przed hałasem,
- w odległości co najmniej 50 m od dolin cieków,
- poza doliną rzeki Warty, tj. w km 7+650-9+950 drogi ekspresowej S11,
- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią,
- poza odcinkami o płytkim zaleganiu zwierciadła wód gruntowych,
- poza odcinkami w km: 0+000 - 0+050, 7+800 - 8+400, 21+000 - 22+170.”

i w tym zakresie orzekam:

„Zaplecza budowy, w tym miejsca magazynowania materiałów budowlanych, miejsca magazynowania mas ziemnych, miejsca magazynowania destruktu asfaltowego, miejsca postoju i tankowania pojazdów i innych maszyn oraz miejsca magazynowania odpadów, zlokalizować w liniach rozgraniczających określających obszar prowadzonych robót oraz w odległości minimum 50 m od koryt rzek i innych cieków oraz brzegów zbiorników wodnych, a także:

- w odległości co najmniej 100 m od terenów wymagających ochrony przed hałasem,
- poza doliną rzeki Warty, tj. poza odcinkiem w km 7+650 - 9+950 projektowanej drogi S11,
- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią,

- poza odcinkami o płytkim zaleganiu zwierciadła wód podziemnych, tj. poza odcinkami w km ok. 0+400 - 0+800, 1+500 - 1+700, 3+900 - 3+950, 5+050 - 5+150, 6+650 - 7+000, 11+800 - 11+900, 12+050 - 12+250, 15+200 - 15+350, 15+600 - 15+700, 17+100 - 17+250, 18+300 - 19+200, 19+900 - 20+050,
- poza odcinkami w km 0+000 - 0+050, 21+000 - 22+170.

Podłoże zapleczy budowy należy wykonać przy użyciu wodoodpornych i mrozoodpornych płyt betonowych o klasie wytrzymałości minimum C35/45 uszczelnionych za pomocą elastycznych spoin odpornych na działanie czynników atmosferycznych (temperatury, promieni UV, deszczu i powietrza) oraz substancji ropopochodnych lub przy użyciu geomembran. Zaplecza budowy wyposażać w sorbenty, maty bądź biopreparaty do neutralizacji i likwidacji ewentualnych wycieków oraz wylewów substancji ropopochodnych”.

2. uchylam punkt I.2.3 ww. decyzji w brzmieniu:

„Teren przeznaczony na zaplecze budowy i bazy materiałowo-sprzętowe utwardzić; wydzielić miejsca tankowania drobnego sprzętu budowlanego oraz stanowisko do jego bieżących napraw i zabezpieczyć ich podłoże w taki sposób, aby wyeliminować możliwość zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego; w miejscach tych zapewnić dostępność sorbentów, właściwych w zakresie ilości i rodzaju do potencjalnego zagrożenia, mogącego wystąpić w następstwie sytuacji awaryjnych”.

i umarzam postępowanie organu I instancji w tym zakresie.

3. uchylam punkt I.2.7 ww. decyzji w brzmieniu:

„Drogi dojazdowe do obsługi placu budowy wytyczyć w oparciu o istniejącą sieć szlaków komunikacyjnych oraz z uwzględnieniem oszczędnego korzystania terenu; w przypadku niemożności wykonania powyższego prowadzić je poza wskazanymi cennymi siedliskami przyrodniczymi i innymi obszarami o wysokiej wartości przyrodniczej; wypracować właściwą organizację pracy ograniczającą możliwość niekontrolowanego poruszania się pojazdów lub wystąpienia kolizji”.

i w tym zakresie orzekam:

„Dojazd do placu budowy i do zapleczy budowy należy prowadzić w pierwszej kolejności w oparciu o istniejącą sieć dróg. Dodatkowe drogi dojazdowe należy wytyczyć w miejscach niekolidujących z ciekami, jeżeli będzie to możliwe technicznie, technologicznie i organizacyjnie. W przypadku konieczności przekroczenia cieku drogą dojazdową, należy zapewnić swobodny przepływ wód w cieku. Dodatkowe drogi dojazdowe należy także wytyczyć poza siedliskami przyrodniczymi, będącymi przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000 oraz poza stanowiskami gatunków objętych ochroną prawną”.

4. uchylam punkt I.2.16 ww. decyzji w brzmieniu:

„Wszelkie sypkie materiały gromadzić w wyznaczonych miejscach, w sposób uniemożliwiający ich wymywanie do cieków/rowów melioracyjnych lub systemów odwodnienia na skutek odpływu wód opadowych”.

i w tym zakresie orzekam:

„Materiały budowlane, a także substancje i preparaty stosowane na etapie realizacji przedsięwzięcia, z kart charakterystyki których wynika, że mogą stanowić zagrożenie dla wód lub gleby, należy magazynować na terenie zaplecza budowy na utwardzonym i uszczelnionym podłożu, w miejscach osłoniętych przed działaniem czynników

atmosferycznych oraz zabezpieczonych przed dostępem osób nieuprawnionych. Miejsca te należy wyposażyć w urządzenia lub środki umożliwiające ich zebranie lub neutralizację w sytuacji przypadkowego wydostania się z opakowań. Rodzaje i ilość urządzeń lub środków dostosować do rodzaju i ilości magazynowanych materiałów, substancji i preparatów. Wyżej wymienione materiały, substancje i preparaty magazynować i przemieszczać w opakowaniach producenta. W przypadku ich wydostania się z opakowań, należy je niezwłocznie usunąć lub zneutralizować”.

5. uchylam punkt I.2.17 ww. decyzji w brzmieniu:

„Przewóz materiałów sypkich zorganizować w sposób ograniczający pylenie”.

i w tym zakresie orzekam:

„Przewożone materiały sypkie zabezpieczyć przed pyleniem np. poprzez przewóz w szczelnych skrzyniach, zastosowanie plandek lub burt”.

6. uchylam punkt I.2.24 ww. decyzji w brzmieniu:

„Przebudować kolidujące z przedsięwzięciem urządzenia melioracyjne, w tym drenarskie, w sposób zachowujący ich funkcjonalność i niezmienny istniejących stosunków wodnych”.

i w tym zakresie orzekam:

„Przebudować kolidujące z przedsięwzięciem urządzenia melioracyjne, w tym drenarskie, w sposób zachowujący ich funkcjonalność”.

7. uchylam punkt I.2.25 ww. decyzji w brzmieniu:

„Ograniczyć prace związane z przebudową cieków i rowów melioracyjnych do niezbędnego minimum, a prace w korytach cieków będących w kolizji z planowanym przedsięwzięciem prowadzić w sposób minimalizujący stopień przekształceń”.

i w tym zakresie orzekam:

„Prace na ciekach i rowach melioracyjnych należy ograniczyć do niezbędnego minimum oraz prowadzić z zastosowaniem rozwiązań technicznych i organizacyjnych zabezpieczających przed zwężeniem koryta, przed ograniczeniem swobodnego przepływu wód, przed zasypywaniem cieku oraz przed przedostaniem się substancji chemicznych, odpadów i makrozawiesin do wód powierzchniowych, np. poprzez wygrodenie przegrodami przeciwmulowymi lub płótkami z geowłókniny, zastosowanie mat i folii zabezpieczających lub prowadzenie prac z brzegu cieku. W trakcie prowadzenia prac zabrania się wjeżdżania maszyn do wody płynącej”.

8. uchylam punkt I.2.27 ww. decyzji RDOŚ w Poznaniu w brzmieniu:

„Zapewnić swobodny przepływ wód w korytach cieków i rowów melioracyjnych oraz nie doprowadzić do zaburzeń stosunków wodnych na modernizowanych odcinkach cieków oraz rowów melioracyjnych poprzez czasowe przystosowanie części istniejącego koryta do prowadzenia wód poprzez wykonanie tzw. „kanału obiegowego”, umożliwiającego swobodne wykonywanie prac w samym korycie bez narażenia wód cieku na niekontrolowane zanieczyszczenie i tamowanie przepływu”.

i w tym zakresie orzekam:

„W trakcie prac w obrębie cieków i rowów melioracyjnych zapewnić swobodny przepływ wód przez cały okres ich prowadzenia. W razie konieczności wykonać tzw. kanał obiegowy, umożliwiający swobodne wykonywanie prac w korycie cieku bez narażenia wód na niekontrolowane zanieczyszczenie i tamowanie przepływu. W przypadku

konieczności odcinkowego przełożenia rowów/cieków, proces ten prowadzić pod nadzorem specjalisty herpetologa, według następujących zasad:

- wykonać nowy odcinek koryta cieków,
- włączyć nowopowstały odcinek do naturalnego koryta cieków,
- odciąć stary odcinek koryta (w pierwszej kolejności od strony górnego odcinka cieków) poprzez zastosowanie przegrody, z jednoczesnym zachowaniem ciągłości przepływu wody w nowopowstałym odcinku koryta cieków,
- dokonać kontroli starego odciętego odcinka koryta, pod kątem występowania w nim zwierząt, a w przypadku ich znalezienia, przenieść je pod nadzorem przyrodniczym do siedliska odpowiedniego dla danego gatunku (najlepiej na odcinku cieków położonego poniżej fragmentu objętego pracami). Następnie należy stopniowo obniżać poziom lustra wody w starym, odciętym korycie (przy ciągłym odławianiu zwierząt), a w dalszej kolejności dokonać sprawdzenia dna, celem odłowienia zwierząt, które mogą być zagrzebane w mule. Przed ostateczną likwidacją odciętego koryta ponownie skontrolować jego dno i odłowić znalezione w nim osobniki, np. płazów,
- zasypanie części przeznaczonej do likwidacji odciętego koryta prowadzić jednostronnym frontem roboczym; do zasypania wykorzystać ziemię pochodzącą z wykopu nowego koryta,
- brzegi nowego koryta umocnić za pomocą naturalnych materiałów, np. kamień, faszyna, darnina itp. W przypadku braku możliwości technicznych zastosowania naturalnych materiałów, możliwe jest zastosowanie umocnień koryt z wykorzystaniem elementów betonowych lub tworzywowych,
- przekładanie cieków wykonywać poza okresem rozrodczym płazów, za który należy przyjąć okres od 1 marca do 31 maja. Dopuszcza się prowadzenie ww. prac w tym okresie, jednak wyłącznie po przeprowadzeniu kontroli ichtiologicznej oraz herpetologicznej i wykluczeniu rozrodu ryb i płazów w przekładanym cieku. Kontrolę należy przeprowadzić nie wcześniej niż 2-3 dni przed rozpoczęciem prac”.

9. uchylam punkt I.2.30 ww. decyzji w brzmieniu:

„Prace związane z ingerencją w koryta cieków realizować poza okresem od 1 maja do 31 lipca”.

i w tym zakresie orzekam:

„Prace związane z ingerencją w koryto rzeki Zaganka prowadzić poza okresem od 1 kwietnia do 30 czerwca. Prace prowadzone w korytach cieków realizować pod nadzorem specjalisty ichtiologa. Dopuszcza się prowadzenie ww. prac w tym okresie, jednak wyłącznie po przeprowadzeniu kontroli ichtiologicznej oraz herpetologicznej i wykluczeniu rozrodu ryb i płazów w przekładanym cieku. Kontrolę należy przeprowadzić nie wcześniej niż 2-3 dni przed rozpoczęciem prac”.

10. uchylam punkt I.2.31 ww. decyzji w brzmieniu:

„Wycinkę drzew i krzewów oraz prace związane ze zdjęciem humusu przeprowadzić od 1 września do końca lutego”.

i w tym zakresie orzekam:

„Wycinkę drzew i krzewów, a także zajęcie terenu (zdjęcie roślinności i odhumusowanie) wykonać poza okresem od 1 marca do końca sierpnia. Dopuszcza się prowadzenie ww. prac w tym okresie, jednak wyłącznie po przeprowadzeniu kontroli ornitologicznej

bezpośrednio poprzedzającej etap realizacji, której wyniki potwierdzą brak gniazdowania ptaków. Kontrolę należy przeprowadzić nie wcześniej niż 2-3 dni przed rozpoczęciem prac. W przypadku wykrycia lęgów gatunków chronionych wszystkie czynności należy przerwać do czasu stwierdzenia przez nadzór ornitologiczny wyprowadzenia młodych z gniazda. Ponadto, przed wycinką drzew o obwodzie pni powyżej 50 cm, mierzonym na wysokości 130 cm, i z odstającą korą lub obecnością dziupli, specjaliści chiropterolog i entomolog dokonają, na 2-3 dni przed jej rozpoczęciem, oględzin drzew pod kątem występowania stanowisk nietoperzy oraz chronionych gatunków bezkręgowców. W przypadku stwierdzenia ich występowania nadzór przyrodniczy wskaże dalsze sposoby postępowania mające na celu zabezpieczenie wyżej wskazanych stanowisk i gatunków. Niedopuszczalne jest usuwanie drzew i krzewów pod zaplecza budowy”.

11. uchylam punkt I.2.32 ww. decyzji w brzmieniu:

„Miejsca składowania materiałów budowlanych i postojów sprzętu, pojazdów i maszyn budowlanych wyznaczyć poza obrysem rzutu koron drzew”.

i umarzam postępowanie organu I instancji w tym zakresie.

12. uchylam punkt I.2.33 ww. decyzji w brzmieniu:

„Prace ziemne oraz inne prace związane z wykorzystaniem maszyn i sprzętu mechanicznego prowadzone w obrębie bryły korzeniowej drzew i krzewów nieprzeznaczonych do wycinki, wykonywać w sposób jak najmniej szkodzący drzewom i krzewom w szczególności:

- pnie drzew narażonych na uszkodzenia na czas budowy właściwie zabezpieczyć uwzględniając konieczność zapewnienia dostępu do schronień oraz w sposób niepowodujący zniszczenia, uszkodzenia lub zabicia występujących tam gatunków roślin, zwierząt i grzybów,
- nie obsypywać ziemią pni drzew powyżej wysokości 0,2 m i krzewów powyżej wysokości 0,1 m ponad pierwotny poziom terenu,
- podczas prac ziemnych zabezpieczyć systemy korzeniowe przed przesychaniem i przemarzaniem;
- nie niszczyć korzeni odpowiedzialnych za statykę drzewa”.

i w tym zakresie orzekam:

„Prace ziemne prowadzone w obrębie bryły korzeniowej drzew i krzewów nieprzeznaczonych do wycinki należy wykonać ręcznie lub przy użyciu mikrokoparek, zgodnie z wytycznymi specjalisty dendrologa. W przypadku przerw w pracy odsłonięte systemy korzeniowe należy zabezpieczyć przed przesychaniem i przemarzaniem poprzez ich obłożenie, np. matami słomianymi lub tkaniną jutową. Zabronione jest usuwanie korzeni szkieletowych drzew. Ponadto, zgodnie z wytycznymi specjalisty dendrologa, zabezpieczyć przed uszkodzeniami drzewa i krzewy nieprzeznaczone do usunięcia, znajdujące się w obrębie i w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca robót budowlanych w miejscach powodujących ich narażenie na uszkodzenie, poprzez:

- wygrodenie grup drzew lub krzewów widocznym i trwałym ogrodzeniem tymczasowym;
- deskowanie pni drzew w miejscach, gdzie nie jest możliwe zastosowanie ogrodzenia, za pomocą desek drewnianych o wysokości ok. 200 cm lub niższych, jeśli korona drzewa jest rozwinięta poniżej 200 cm mierząc od poziomu gruntu. Deski muszą być

opasane drutem lub taśmą co 40-60 cm minimum 3 razy. Konieczne jest zapewnienie zdystansowania desek od pnia rurami drenarskimi, oponami, bądź innym materiałem zapewniającym bufor pomiędzy pniem a deskowaniem. Deski nie mogą być oparte na nabiegach korzeniowych, w sposób powodujący ich otarcia lub zranienia. Deski stosować w odległości nie większej niż 40-60 cm od siebie (min. 3 deski na pień). W przypadku uszkodzenia deskowania (w tym rozluźnienia drutu lub taśmy) niezwłocznie dokonać naprawy deskowania lub wymienić je na nowe;

- niezminianie poziomu gruntu oraz niezagęszczanie gleby w zasięgu koron drzew (w przypadku drzew nieprzeznaczonych do usunięcia); w miejscach tych zabrania się poruszania się pojazdów i maszyn budowlanych, a także składowania materiałów budowlanych, gruntu i odpadów”.

13. uchylam punkt I.2.35 ww. decyzji w brzmieniu:

„Zniszczenie siedlisk rozrodczych płazów wykonać poza okresem składania skrzeku, tj. poza okresem od 20 marca do 1 sierpnia lub po wykluczeniu obecności skrzeku w części zbiornika objętej pracami. Niszczenie poprzedzić penetracją likwidowanej części zbiornika przez zoologa i odłowieniem zwierząt. Odłowione zwierzęta przenieść w odpowiednie siedliska położone poza zasięgiem oddziaływania prac. W przypadku konieczności wykorzystania pomp, węże ssące zabezpieczyć siatkami, tak by nie przedostały się do nich drobne zwierzęta. Zasypywanie siedlisk wykonać bezpośrednio po odłowieniu zwierząt”.

i w tym zakresie orzekam:

„1. Zasypywanie siedlisk rozrodczych batrachofauny należy prowadzić pod stałym nadzorem herpetologicznym, po uprzednim odłowieniu osobników i przeniesieniu w dogodne siedliska zastępcze. Zakres prac powinien obejmować kolejno następujące czynności:

- obniżenie lustra wody – należy dokonać przzerwania linii brzegowej tworząc rów odwadniający i równocześnie zabezpieczając miejsce przzerwania linii brzegowej poprzez rozpięcie szczelnie siatki o oczkach o wymiarach ok. 5 x 5 mm. Zatrzymujące się na siatce płazy należy natychmiast wyłowić;
- penetracja dna i odłowienie zwierząt, zarówno postaci dorosłych, jak i młodocianych;
- zabezpieczenie odłowionych zwierząt w przygotowanych uprzednio pojemnikach w miejscu zacienionym, aby temperatura wody, w której będą przechowywane, nie była wyższa niż 20°C;
- transport i wypuszczenie zwierząt w optymalne dla nich siedliska, w których wcześniej stwierdzano płazy, lub do zbiorników zastępczych;
- zasypanie osuszonej niszy zbiornika bezpośrednio po odłowieniu zwierząt, jednostronnym frontem roboczym w celu umożliwienia ucieczki zwierzętom, które mogły jeszcze pozostać w zbiorniku;

Likwidację siedlisk batrachofauny przeprowadzić we wrześniu. Dokładny termin ustali specjalista herpetolog na podstawie obserwacji w terenie i warunków temperaturowych. W przypadku stwierdzenia możliwości zasypania częściowego, zachowaną część zbiornika należy oddzielić od projektowanej drogi za pomocą ścianki szczelnej. Jeżeli uwarunkowania projektowe/techniczne nie pozwolą na

likwidację siedlisk batrachofauny we wrześniu, dopuszcza się ich likwidację w innym terminie, lecz pod ścisłym nadzorem specjalisty herpetologa.

2. W przypadku konieczności zniszczenia mrowisk bezpośrednio kolidujących z inwestycją należy dokonać ich translokacji. Całość prac związana z przeprowadzeniem translokacji kopców należy wykonać pod nadzorem specjalisty entomologa. W okresie poprzedzającym translokację należy:
  - dokładnie zlokalizować i zinwentaryzować kolidujące z inwestycją mrowiska; wyznaczyć szczegółową lokalizację miejsc, do których przenoszone będą kopce, przy czym musi być przestrzegana zasada, aby warunki mikrośrodowiskowe myrmekofauny na nowym terenie były podobne do poprzednich”.

14. uchylam punkt I.2.36 ww. decyzji w brzmieniu:

„Obszar prowadzenia robót, na odcinkach wskazanych w pkt 42 a) wygrodzić przed dostępem płazów przy pomocy tymczasowych ogrodzeń herpetologicznych. Powyższe prace wykonać przed rozpoczęciem wiosennego sezonu migracji. Zastosować tymczasowe ogrodzenia obszaru prowadzenia robót spełniające następujące wymagania:

- a) wysokość części nadziemnej co najmniej 50 cm;
- b) głębokość zakopania w gruncie co najmniej 10 cm;
- c) odgięcie górnej krawędzi na zewnątrz drogi, w kierunku otaczającego terenu pod kątem 45-90°, tworząc przewieszkę o szerokości 5 cm;
- d) wykonać z materiału umożliwiającego odpowiedni i trwały naciąg, aby nie dopuścić do jego fałdowania;
- e) zakończenie ogrodzenia w kształcie litery U”.

i w tym zakresie orzekam:

„Na etapie realizacji prac budowlanych wykonać tymczasowe bariery herpetologiczne, obustronnie na odcinkach drogi S11 w km około: 0+500 – 0+730; 1+100 – 1+350; 3+200 – 3+440; 3+550 – 3+790; 4+360 – 4+610; 5+150 – 5+400; 5+850 – 6+100; 6+950 – 7+200; 7+740 – 7+990; 8+600 – 8+920; 9+500 – 9+720; 11+750 – 12+000; 12+770 – 13+020; 15+370 – 15+850; 16+010 – 16+250; 17+050 – 17+300; 18+490 – 18+730; 18+940 – 19+180; 19+840 – 20+090; 21+000 – 22+170. Wygrodeniem objąć obszar prowadzonych robót i wykonać je z materiałów, takich jak np. agrotkaniny, agrowłókniny, geotkaniny, folie ogrodowe lub z innych podobnych do nich materiałów. Wygrodenia winny mieć wysokość minimum 50 cm nad powierzchnię gruntu i być rozpięte na drewnianych palikach oraz wkopane w grunt na głębokość około 20 cm. Góra wygrodenia winna być zaopatrzona w tzw. „przewieszkę” wygiętą na zewnątrz od placu budowy. Każdorazowo wygrodenie należy zakończyć w formie U-kształtnej, czyli tzw. zawrotki. Szczegółową lokalizację płotków należy uzgodnić ze specjalistą herpetologiem na placu budowy. W razie konieczności ww. specjalista winien dostosować szczegółową lokalizację ogrodzenia dla płazów do lokalnych uwarunkowań terenowych i korytarzy migracyjnych lub wskazać nowe miejsca wymagające zabezpieczenia. Zastosować wiaderka zamontowane po zewnętrznej stronie płotków tymczasowych (co 50 m oraz na obu ich końcach). Wiaderka o wysokości minimum 40 cm powinny posiadać przepuszczalne dno oraz zostać wkopane równo z gruntem tak, aby stanowiły pułapki pozwalające na wyłowienie migrujących zwierząt. W pułapkach należy umieścić materiał osłaniający płazy przed słońcem, np. mech, liście. Do każdej pułapki należy włożyć kij, w taki sposób,

aby wystawał z pułapki pod dużym kątem i umożliwiał wyjście małym gryzoniom i ryjówkom. Wiaderka muszą zostać umieszczone maksymalnie blisko ogrodzenia (powinny do niego przylegać), tak aby płazy wędrujące wzdłuż ogrodzenia zawsze do nich wpadały, a nie przechodziły obok. Zamontowane na terenie inwestycji bariery z wiaderkami należy dwa razy dziennie monitorować w szczycie sezonowych migracji wiosennych (od 15 lutego do 15 maja) i jesiennych (od 15 września do 31 października). W pozostałym okresie aktywności płazów (początek lutego - koniec października) bariery z wiaderkami należy monitorować raz na 2 dni. Gromadzące się w obrębie terenu budowy płazy, przy udziale i pod nadzorem herpetologa, przenosić na siedliska zastępcze”.

15. uchylam I.2.37 ww. decyzji w brzmieniu:

„Wszystkie zbiorniki retencyjno-infiltracyjne szczelnie wygrodzić stałym ogrodzeniem herpetologicznym.”

i w tym zakresie orzekam:

„Przy realizacji naziemnych zbiorników retencyjnych należy uwzględnić następujące wytyczne:

- a) zbiorniki retencyjne w sąsiedztwie przejść dla zwierząt należy lokalizować w odległości minimum 10 m od końców przyczółków obiektów;
- b) wzdłuż całego ogrodzenia zbiorników wykonać, pod nadzorem specjalisty herpetologa, dogęszczenie jego dolnej części poprzez zastosowanie ogrodzenia z siatki stalowej ocynkowanej o maksymalnych wymiarach oczek 5×5 mm, wysokości minimum 50 cm w części nadziemnej, zagłębionego w gruncie na głębokości minimum 20 cm, z przewieszką w części górnej długości minimum 10 cm, odchyloną pod kątem 45-90° w stronę na zewnątrz zbiorników (ogrodzenia herpetologiczne). Ogrodzenia herpetologiczne należy wykonać niezwłocznie po wybudowaniu zbiorników;
- c) dopuszcza się rezygnację z zagłębienia siatki w grunt w przypadku, gdy ogrodzenie zbiorników zostanie wykonane na podmurówce (monolitycznej lub systemowej) zagłębionej w grunt na głębokość minimum 20 cm;
- d) siatkę należy przymocować trwale do skrzydeł bram i furtek, tak aby prześwit pomiędzy podłożem a siatką nie był większy niż 5 mm. W przypadku bramy lub furtki zlokalizowanej nad terenem nieutwardzonym, np. w ciągu drogi serwisowej o nawierzchni innej niż bitumiczna lub z kostki betonowej, na całej szerokości bramy lub furtki należy wykonać nawierzchnię z betonowych płyt chodnikowych;
- e) pas terenu o szerokości 50-80 cm na zewnątrz ogrodzenia herpetologicznego powinien być koszony;
- f) jeżeli ze względów technicznych, technologicznych lub organizacyjnych zlokalizowanie zbiorników w odległości minimum 10 m od końców przyczółków przejść dla zwierząt nie będzie możliwe, dopuszcza się rezygnację z wykonania ogrodzeń herpetologicznych zbiorników, jednakże w takich przypadkach należy zastosować poniższe wytyczne:
  - głębokość zbiornika nie może być większa niż 1,5 m,
  - skarpy zbiornika wykonać o nachyleniu $\leq 1:2$ z pokryciem gruntowym i obsiewem trawiastym,
  - kształt zbiornika wydłużyć i zorientować wzdłuż kierunku migracji zwierząt,
  - zastosować separator substancji ropopochodnych przed wlotem do zbiornika,

- czyszczenie i odmulanie zbiornika wykonywać co do zasady we wrześniu. W przypadku konieczności czyszczenia i odmulania zbiornika w innym terminie dokonać sprawdzenia pod nadzorem herpetologa czy w zbiorniku występują płazy. W przypadku obecności płazów w zbiorniku należy je odłowić i przenieść we wskazane przez herpetologa miejsce”.

16. uchylam punkt I.2.38 lit. c ww. decyzji w brzmieniu:

„c) na powierzchni przejścia górnego, pasy o szerokości ok. 2,5 m wzdłuż ekranów przeciwoślńieniowych, utrzymywać w stanie niezakrzewionym i niezadrzewionym. Pasy regularnie wykaszac przynajmniej raz w roku, poza sezonem lęgowym ptaków, z pozostawieniem biomasy w miejscu wycięcia; na pozostałej powierzchni przejścia górnego oraz w strefach krawędziowych (usłonecznionych) przejść dolnych wykonać nasadzenia krzewów oraz bylin, pojedynczo i w grupach po kilka sztuk;”

i umarzam postępowanie organu I instancji w tym zakresie.

17. uchylam punkt I.2.39 lit. h ww. decyzji w brzmieniu:

„h) koryta cieków naturalnych pozostawić w niezmienionym przebiegu;”

i umarzam postępowanie organu I instancji w tym zakresie.

18. uchylam punkt I.2.42 ww. decyzji w brzmieniu:

„Wykonać stałe ogrodzenia ochronno-naprowadzające dla płazów.

a) ogrodzenie zlokalizować na następujących odcinkach drogi ekspresowej:

- od ok. km 0,500 do ok. km 0+730;
- od ok. km 1+100 do ok. km 1+350;
- od ok. km 3+200 do ok. km 3+440;
- od ok. km 3+550 do ok. km 3+790;
- od ok. km 4+360 do ok. km 4+610;
- od ok. km 5+150 do ok. km 5+400;
- od ok. km 5+850 do ok. km 6+100;
- od ok. km 6+950 do ok. km 7+200;
- od ok. km 7+740 do ok. km 7+990;
- od ok. km 8+600 do ok. km 8+920;
- od ok. km 9+500 do ok. km 9+720;
- od ok. km 11+750 do ok. km 12+000;
- od ok. km 12+770 do ok. km 13+020;
- od ok. km 15+370 do ok. km 15+850;
- od ok. km 16+010 do ok. km 16+250;
- od ok. km 17+050 do ok. km 17+300;
- od ok. km 18+490 do ok. km 18+730;
- od ok. km 18+940 do ok. km 19+180;
- od ok. km 19+840 do ok. km 20+090;
- od ok. km 21+000 do ok. km 22+170;

b) zastosować ogrodzenie o efektywnej wysokości części nadziemnej co najmniej 50 cm, wkopane min. na głębokość 10 cm, o górnej krawędzi o szerokości min. 5 cm odgiętej na zewnątrz drogi w kierunku otaczającego terenu, pod kątem 45-90°. Na odcinkach sąsiadujących z godowiskami płazów, tj. do 500 m od miejsc rozrodu, ogrodzenie wykonać z pełnych prefabrykatów; dopuszcza się zastosowanie ogrodzenia z siatki stalowej ocynkowanej o wielkości oczek nie większych niż 0,5 x 0,5 cm w miejscach

przekraczania rowów odwodnieniowych oraz poza odcinkami sąsiadującymi z godowiskami;

- c) ogrodzenie wyposażyć w stopę równoległą do podłoża (bieżnie), która ułatwi wędrówkę płazów wzdłuż ogrodzenia oraz ograniczy przerastanie ogrodzenia przez roślinność zielną, a w przypadku, gdy zakończenia ogrodzeń nie są połączone z obiektami, w dodatkowe zabezpieczenia zmieniające kierunek migrujących osobników tzw. zawrotkę;
- d) ogrodzenia ochronno-naprowadzające połączyć szczelnie ze ścianami przejść dolnych i ekranami przeciwołśnieniowymi przejść górnych. W przypadku przekraczania otwartych rowów przez ogrodzenia przy przepustach zastosować dodatkowe zabezpieczenia w korytach rowów zapewniające szczelność dla płazów i odporność na uszkodzenia przez wezbrany nurt wody, bez obniżania wysokości części nadziemnej ogrodzenia;
- e) przy bramach wjazdowych i furtkach dla obsługi zastosować dodatkowe rozwiązania w postaci montażu ruchomych odcinków ogrodzeń na skrzydłach bram i furtek, dociskanych przy zamykaniu do krawężników oporowych (uszczelki gumowych na styku ogrodzeń i krawężników)".

i w tym zakresie orzekam:

„Wykonać szczelny system wygrodzeń herpetologicznych naprowadzających zwierzęta do zaplanowanych przejść i przepustów w poniżej przedstawionych lokalizacjach po obu stronach drogi:

- od ok. km 0+500 do ok. km 0+730;
- od ok. km 1+100 do ok. km 1+350;
- od ok. km 3+200 do ok. km 3+440;
- od ok. km 3+550 do ok. km 3+790;
- od ok. km 4+360 do ok. km 4+610;
- od ok. km 5+150 do ok. km 5+400;
- od ok. km 5+850 do ok. km 6+100;
- od ok. km 6+950 do ok. km 7+200;
- od ok. km 7+740 do ok. km 7+990;
- od ok. km 8+600 do ok. km 8+920;
- od ok. km 9+500 do ok. km 9+720;
- od ok. km 11+750 do ok. km 12+000;
- od ok. km 12+770 do ok. km 13+020;
- od ok. km 14+300 do ok. km 14+500;
- od ok. km 15+370 do ok. km 15+850;
- od ok. km 16+010 do ok. km 16+250;
- od ok. km 17+050 do ok. km 17+300;
- od ok. km 18+490 do ok. km 18+730;
- od ok. km 18+940 do ok. km 19+180;
- od ok. km 19+840 do ok. km 20+090;
- od ok. km 21+000 do ok. km 22+170.

W przypadku zinwentaryzowania przez nadzór przyrodniczy siedlisk płazów w sąsiedztwie drogi wykraczających poza ww. lokalizacje, wygrodzenia herpetologiczne należy odpowiednio wydłużyć, zgodnie z wytycznymi herpetologa. Wygrodzenie

herpetologiczne wykonać przed oddaniem drogi ekspresowej S11 do eksploatacji. Przy ich wykonaniu należy uwzględnić poniższe wytyczne:

- wysokość wyгородzenia ponad poziom gruntu powinna wynosić minimum 50 cm;
- wyгородzenie powinno być wkopane w grunt na głębokość minimum 20 cm;
- wyгородzenie powinno być wykonane z pełnych paneli lub siatki stalowej ocynkowanej;
- maksymalne wymiary oczek wyгородzenia z siatki powinny wynosić 5 x 5 mm;
- w części górnej wyгородzenia powinny mieć przewieszkę o długości minimum 10 cm odgiętą na zewnątrz od drogi pod kątem 45-90°;
- na końcach ogrodzeń należy wykonać zawrotki w kształcie litery C lub U;
- wyгородzenia powinny być szczelnie połączone z przyczółkami przejść i przepustów;
- w pasie bezpośrednio przylegającym do wyгородzeń herpetologicznych nie wolno stosować wysiewu i nasadzeń roślin, które mogą utrudniać naprowadzanie zwierząt na przejścia oraz mogą ułatwiać wspinanie się i przekraczanie przez zwierzęta wyгородzeń. Należy dwa razy w roku: w lutym – marcu (tj. przed migracjami wiosennymi), i w sierpniu (tj. przed migracjami jesiennymi) prowadzić kontrole techniczne i utrzymaniowe wyгородzeń herpetologicznych. W przypadku stwierdzenia uszkodzeń wyгородzeń, braku ich szczelności, ubytków itp. należy bez zbędnej zwłoki zrealizować odpowiednie naprawy, a także usuwać roślinność przerastającą konstrukcje wyгородzeń, ułatwiającą wspinanie się na nie zwierząt”.

19. uchylam punkt I.2.43 ww. decyzji w brzmieniu:

„Ekranu akustyczne oraz ekranu przeciwoślńieniowe obsadzić zimozieloną roślinnością, w szczególności pnączami”.

i w tym zakresie orzekam:

„Ze względu na ochronę awifauny nie stosować jednolicie przezroczystych ekranów akustycznych. W przypadku konieczności ich zastosowania należy umieścić na nich czarne pionowe pasy o szerokości nie mniejszej niż 2 cm w odległościach nie większych niż 10 cm od siebie. Ekranu muszą być wyposażone fabrycznie w pasy, według trwałej technologii, odpowiadającej trwałości samych paneli. Zabrania się montowania nowych paneli bez pasów i naklejania ich w późniejszym terminie. Ponadto należy wykonać nasadzenia rodzimych gatunków pnączy wzdłuż ekranów akustycznych i przeciwoślńieniowych po stronie zewnętrznej, tzn. przeciwnej do strony jezdni. Na terenach zurbanizowanych dopuszcza się zastosowanie obcych gatunków, lecz wyłącznie nieinwazyjnych. Nie należy stosować gatunków o owocach atrakcyjnych dla ptaków. Ponadto należy zastosować poniższe wytyczne:

- ekranów przeciwoślńieniowych nie obsadzać pnączami przy przejściach dolnych i przepustach;
- nie obsadzać pnączami ekranów akustycznych przezroczystych”.

20. uchylam punkt I.2.44 ww. decyzji w brzmieniu:

„Wszystkie obiekty odwodnieniowe odpowiednio zabezpieczyć przed przenikaniem zwierząt do ich wnętrza, z uwzględnieniem następujących wymagań:

- a) studnie wpadowe i separatory zlokalizować za linią ogrodzenia ochronnego od strony drogi;
- b) studnie i komory separatorów zabezpieczyć szczelnymi pokrywami górnymi z dopasowanymi szczelnie włazami rewizyjnymi;

- c) studnie wpadowe, które w szczególnych przypadkach, zlokalizowane będą przed ogrodzeniem ochronnym, zabezpieczyć na wszystkich potencjalnych drogach przenikania płazów do ich wnętrza, w tym:
- w otworach wlotowych na rowach zamontować kraty stalowe o wielkości oczek nie większej niż 0,5x0,5 cm,
  - w przypadku studni, które poza otworami wpadowymi, zasilane są również przez kanały podziemne zastosować pochylnie wsparte na dnie studni, które połączą dno komory z otworem wlotowym pozwalając na samodzielne wychodzenie płazom w kierunku odbiornika,
  - poziome wpusty drogowe i mostowe z kratami wyposażyć w zabezpieczenia zatrzymujące płazy w obrębie wpustu i pozwalające im na samodzielne wychodzenie”.

i w tym zakresie orzekam:

„Studzienki, kolektory i inne elementy systemu odwodnienia drogi lokalizować pomiędzy drogą, a ogrodzeniem głównym. W przypadku braku możliwości takiej lokalizacji, należy zabezpieczyć je przed możliwością wpadania do nich drobnych ssaków, płazów i gadów oraz skonstruować w taki sposób, by możliwe było samodzielne wydostanie się z nich zwierząt. W celu minimalizacji oddziaływania urządzeń odwodnienia drogi na zwierzęta, należy uwzględnić poniższe wytyczne:

- a) wszelkie obiekty odwodnieniowe należy lokalizować poza powierzchniami przejść dla zwierząt, chyba że jest to niemożliwe ze względów technicznych;
- b) osadniki/separatory należy zaprojektować pod powierzchnią gruntu z dopływami podziemnymi, w przypadku gdy jest to niemożliwe ze względów technicznych otwory osadników/separatorów należy zaopatrzyć w szczelną pokrywę górną z włazem rewizyjnym;
- c) wszystkie studzienki rewizyjne należy zaopatrzyć w pełne pokrywy o jak najmniejszej liczbie otworów obsługowych i możliwie najmniejszej średnicy otworów;
- d) wszystkie studnie i niecki wpadowe należy zaopatrzyć w szczelną pokrywę górną z włazem rewizyjnym;
- e) w przypadku, gdy studnie lub niecki posiadają otwory wlotowe (połączenie z rowami), należy je zabezpieczyć w sposób utrudniający wpadanie płazów do wnętrza obiektów poprzez wyposażenie otworów w kraty stalowe lub rząd pionowych prętów (płaskowników) – należy zastosować rozwiązanie kompromisowe pomiędzy wielkością oczek (czym mniejsze oczka tym lepsze zatrzymywanie zwierząt), a wymaganiami hydrologicznymi (czym mniejsze oczka tym łatwiejsze blokowanie przepływu);
- f) w przypadku, gdy studnia lub niecka zlokalizowana jest bezpośrednio przy wlocie do przepustu, należy umożliwić zwierzętom swobodne przechodzenie przez przepust poprzez wykonanie pochylni z betonu skierowanej w stronę przepustu;
- g) dwa razy w roku, tj. w okresie od 1 lutego do końca marca oraz w sierpniu lub wrześniu, należy prowadzić kontrole, konserwację i naprawy elementów systemu odwodnienia drogi, tj. rowów, studzienek, wpustów ulicznych, wlotów do separatorów i osadników, a także wykaszanie rowów. System odwodnienia powinien mieć zapewnioną drożność przez cały okres eksploatacji drogi”.

21. uchylam punkt I.2.45 ww. decyzji w brzmieniu:

„W odniesieniu do drzew usuwanych poza gruntami leśnym przeprowadzić nasadzenia zastępcze z wykorzystaniem drzew rodzimych gatunków w stosunku 1:1 za każde wycięte drzewo o obwodzie do 100 cm, w stosunku 2:1 za każde wycięte drzewo o obwodzie od 101 cm do 200 cm i w stosunku 3:1 dla drzew o obwodzie pnia powyżej 200 cm. W pierwszym rzędzie nasadzenia prowadzić wzdłuż planowanej drogi i istniejących dróg poprzecznych, tworząc nowe aleje lub uzupełniając ubytki w istniejących”.

i w tym zakresie orzekam:

„Wykonać nasadzenia kompensacyjne drzew i krzewów na powierzchni ok. 6,8 ha w obrębie pasa drogowego, na węzłach, na najściach do przejść dla zwierząt, na przejściach dla zwierząt, na terenach miejsc obsługi podróŜnych i rondach oraz ok. 5 ha w innych miejscach zarządzanych przed Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Poznaniu. Ponadto, przed wykonaniem wycinki drzew, w moŜliwie najbliŜszym sąsiedztwie drzew usuwanych, naleŜy zamontować na drzewach nieprzeznaczonych do wycinki budki lęgowe dla ptaków, w następujących typach: typ A – 60 szt., typ B – 40 szt., typ D – 20 szt. Budki naleŜy powiesić w miejscach wskazanych przez specjalistę ornitologa w konsultacji z właściwym miejscowo nadleśniczym lub zarządcą terenu. Montaż budek oraz ich coroczne czyszczenie pomiędzy 16 października a 28 lutego oraz właściwą konserwację, w tym ich wymianę w przypadku zuŜycia lub zniszczenia, naleŜy wykonywać pod bezpośrednim kierunkiem i zgodnie z wytycznymi specjalisty ornitologa z nadzoru przyrodniczego przez okres 10 lat”.

22. uchylam punkt I.2.46 ww. decyzji w brzmieniu:

„Do sadzenia zastosować w pierwszej kolejności młode osobniki drzew pochodzące z odnowień naturalnych występujące w obrębie miejsca realizacji przedsięwzięcia. W przypadku ich braku zastosować prawidłowo wyprodukowany materiał szkółkarski drzew: właściwie uformowanych, o wyprowadzonej koronie i prostym pniu oraz proporcjonalnej bryle korzeniowej. Nasadzenia pielęgnować i regularnie podlewać przez okres min. 3 lat”.

i w tym zakresie orzekam:

1. Przy doborze gatunków drzew i krzewów do nasadzeń wziąć pod uwagę rodzaj roślinności rzeczywistej występującej wokół projektowanej inwestycji, warunki glebowe i siedliskowe oraz odporność na niekorzystne warunki panujące wzdłuż drogi, wykorzystać gatunki rodzime zarówno liściaste, jak i iglaste.
2. Zastosowanie krzewów ozdobnych w odmianach szkółkarskich dopuszcza się wyłącznie na rondach.
3. Dobór materiału nasadzeniowego oraz sadzenie drzew naleŜy wykonać z uwzględnieniem poniŜszych wytycznych:
  - a) materiał roślinny musi posiadać następujące cechy:
    - wyprodukowany zgodnie z zasadami agrotechniki szkółkarskiej, szkółkowany co najmniej 2-krotnie;
    - prawidłowo uformowany, z zachowaniem charakterystycznych dla gatunku i odmiany pokroju, wysokości, szerokości i długości pędów, a także równomiernego rozgałęzienia;
    - bez uszkodzeń mechanicznych;
    - pąk szczytowy wyraźnie uformowany;

- bryła korzeniowa prawidłowo uformowana, zwarta, nieuszkodzona, na korzeniach szkieletowych powinny występować liczne drobne korzenie;
  - pędy szkieletowe korony powinny być dobrze wykształcone i równomiernie rozmieszczone oraz występować w liczbie zależnej od gatunku i odmiany, jednak nie mniejszej niż 4;
  - obwody pni sadzonek na wysokości 100 cm powinny wynosić minimum 12 cm (Pa 180 lub Pa 200);
  - dopuszczalna forma naturalna drzew (wysokość do 150 cm, z bryłą korzeniową);
- b) wymagania dotyczące sadzenia:
- doły pod sadzonki powinny być zaprawione ziemią urodzajną i mieć dwukrotnie większą wielkość od bryły korzeniowej;
  - należy wbić w dno dołu trzy drewniane paliki o średnicy nie mniejszej niż 5 cm i o wysokości minimum 180 lub 200 cm nad poziomem gruntu w sposób zapewniający ich stabilność (wkopać na ok. 1 m w grunt);
  - dla drzew formy naturalnej stosować 2 paliki i taśmę mocującą;
  - paliki przy drzewach formy piennej należy połączyć 6 regłami (3 regle łączące poniżej korony, 3 regle łączące ok. 20 cm ponad powierzchnią gruntu);
  - dół pod sadzonki należy uformować w kształcie miski o średnicy minimum 80 cm, podsypać sypką ziemią, sadzonki po posadzeniu przysypać ziemią a grunt zagęścić poprzez ubicie, zwracając uwagę, aby nie ubijać bryły korzeniowej tylko grunt wokół niej;
  - rośliny podlać od razu po posadzeniu, wykorzystując minimum 30 litrów wody na jedną sadzonkę;
  - misę przysypać warstwą ściółki (kora lub zrąbki) o grubości 5-7 cm, tak aby misa po ściółkowaniu pozostawała na poziomie przyległego terenu;
  - pnie drzew przywiązać do palików tuż pod koroną przy użyciu elastycznej taśmy nośnej o szerokości minimum 3 cm;
  - drzewa sadzić na głębokość na jakiej rosły w szkółce;
- c) niedopuszczalne jest wykorzystywanie sadzonek:
- z uszkodzeniami mechanicznymi, pęknięciami kory i oznakami martwicy;
  - z koronami V-kształtnymi;
  - z koronami jednostronnymi;
  - z odrostami podkładki poniżej miejsca szczepienia;
  - ze śladami żerowania szkodników;
  - z uszkodzonym pękiem szczytowym przewodnika;
  - z uszkodzoną bądź przesuszoną bryłą korzeniową;
- d) w czasie transportu sadzonki muszą być zabezpieczone przed uszkodzeniem bryły korzeniowej tkaniną, która ulegnie rozkładowi po posadzeniu drzew. Terminy sadzenia drzew oraz odległości pomiędzy poszczególnymi sadzonkami określi specjalista dendrolog z nadzoru przyrodniczego w zależności od typu sadzonych drzew;
- e) nasadzenia regularnie pielęgnować i podlewać przez okres minimum 3 lat”.

23. uchylam punkt I.2.48 ww. decyzji w brzmieniu:

„Na etapie realizacji przedsięwzięcia prowadzić nadzór przyrodniczy obejmujący: kontrolę terenu przed rozpoczęciem poszczególnych etapów prac pod kątem występowania gatunków chronionych, identyfikację zagrożeń dla tych gatunków w wyniku realizacji planowanych prac oraz podejmowanie na bieżąco działań zapobiegających tym zagrożeniom, w szczególności poprzez modyfikację sposobu prowadzenia prac, dostosowanie terminów prowadzenia prac, stosowanie tymczasowych płotków herpetologicznych”.

i w tym zakresie orzekam:

„Wszelkie prace związane z realizacją inwestycji prowadzić pod stałym nadzorem przyrodniczym. Nadzór ten powinien składać się ze specjalistów posiadających wiedzę praktyczną z następujących dziedzin: herpetologii, teriologii, ornitologii, botaniki, ichtiologii, entomologii, chiropterologii, posiadających doświadczenie w prowadzeniu prac terenowych i identyfikacji szaty roślinnej oraz gatunków fauny. Skład nadzoru należy każdorazowo dostosowywać do aktualnie prowadzonych prac. Zadaniem nadzoru przyrodniczego będzie kontrola wpływu prowadzonych prac przygotowawczych i budowlanych na występujące w obszarze inwestycji i na terenach z nim bezpośrednio sąsiadujących gatunki flory i fauny oraz siedliska przyrodnicze. Nadzór musi również obejmować nadzorowanie i korygowanie poprawności wykonania działań minimalizujących i kompensujących, w tym nasadzeń, montażu skrzynek dla ptaków i nietoperzy, budowy zbiorników dla płazów”.

24. uchylam punkt I.2.50 ww. decyzji w brzmieniu:

„Prowadzić regularne czyszczenie nawierzchni o obniżonej hałaśliwości, zastosowanej na drogach poprzecznych, niezbędne do zachowania jej właściwości redukujących emisję hałasu”.

i w tym zakresie orzekam:

„Prowadzić regularne – minimum dwa razy w roku – czyszczenie nawierzchni o obniżonej hałaśliwości. Pierwsze czyszczenie powinno odbyć się najpóźniej pół roku po położeniu nawierzchni. Przy zimowym utrzymaniu nawierzchni niedopuszczalne jest używanie środków mogących zanieczyścić pory, np. piasku, do odladzania należy stosować solankę o podwyższonej zawartości soli a do odsnieżania pługi z gumowym lemieszem. Zimowe zabiegi utrzymaniowe należy podejmować wcześniej niż na odcinkach drogi o innych nawierzchniach”.

25. uchylam punkt I.3.7 ww. decyzji w brzmieniu:

„Na odcinku drogi powiatowej 2427P wchodzącej w zakres przebudowy zastosować nawierzchnię o zmniejszonej hałaśliwości o skuteczności co najmniej 2 dB w stosunku do nawierzchni tradycyjnej, tj. zwykłego asfaltu gładkiego”.

i w tym zakresie orzekam:

„Na odcinku drogi powiatowej 2515P wchodzącej w zakres przebudowy zastosować nawierzchnię o zmniejszonej hałaśliwości o skuteczności co najmniej 2 dB w stosunku do nawierzchni tradycyjnej, tj. zwykłego asfaltu gładkiego”.

26. uchylam punkt I.3.20 ww. decyzji w brzmieniu:

„Zaprojektować i zbudować zastępczy zbiornik lub zbiorniki dla płazów w okolicy km 15+500 – 15+750, po wschodniej stronie drogi w odległości do 400 m od linii rozgraniczających drogi o parametrach:

– łączna powierzchnia zbiorników co najmniej 0,5 ha,

- zmienna głębokość 2-3 m,
- dno w strefie brzegowej o spadku na poziomie od 10 do 30%,
- zbiornik lub zbiorniki pozostawić do naturalnej sukcesji”.

i w tym zakresie orzekam:

„Przed likwidacją siedlisk będących miejscem bytowania i rozrodu batrachofauny należy wykonać zbiorniki kompensacyjne o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 0,5 ha, w km ok. 15+500 – 15+750, z uwzględnieniem poniższych wytycznych:

- linię brzegową zaprojektować jako nieregularną,
- wyprofilować dno tak, aby płycizny do 30 cm były jak najbardziej rozległe – powinny zajmować większą część zbiornika, nawet do 80% powierzchni misy zbiornika,
- maksymalna głębokość zbiornika to 1,2 m,
- zbiornik powinien mieć łagodny profil dna – najkorzystniejsze jest nachylenie wynoszące 1:20; nachylenie nie może przekraczać 1:5,
- brzeg i dno od strony drogi należy wykonać o nachyleniu 1:2. Pozostałe brzegi należy wykonać o nachyleniu nie większym niż 1:5,
- dno musi być nierówne, z podwodnymi grzbietami. Należy na nim umieścić pnie drzew częściowo leżących na brzegu,
- zbiorniki postanowić do zasiedlenia przez roślinność w sposób naturalny,
- budowę zbiorników kompensacyjnych dla batrachofauny należy prowadzić pod nadzorem specjalisty herpetologa,
- raz w roku, w 2, 3 i 5 roku po wybudowaniu zbiorników kompensacyjnych, herpetolog dokona ich kontroli w zakresie trwałości i warunków do rozrodu batrachofauny. Jeżeli będzie to konieczne do zapewnienia warunków do rozrodu batrachofauny to należy przeprowadzić odmulenie zbiornika, likwidację części roślinności lub odłów ryb”.

27. uchylam punkt I.3.21 ww. decyzji w brzmieniu:

„Zaprojektować i zbudować następujące obiekty inżynierskie pełniące funkcję przejść dla zwierząt o następujących parametrach oznaczonych jako h - efektywna, minimalna wysokość przejścia, d - efektywna, minimalna szerokość przejścia:

- a) PMz-1 w ok. km 0+619 - przejście dla zwierząt małych, przepust melioracyjny zespolony wyposażony w półki o szerokości co najmniej 0,5m, $d \geq 2,0m$, $h \geq 1,5m$ od półki do spodu konstrukcji przepustu;
- b) PMz-2 w ok. km 1+234 - przejście dla zwierząt małych, przepust melioracyjny zespolony wyposażony w półki o szerokości co najmniej 0,5m, $d \geq 2,0m$, $h \geq 1,5m$ od półki do spodu konstrukcji przepustu;
- c) MS/PZDs-4 w ok. km 3+320 - przejście dla zwierząt średnich, poszerzony most na rzeka Zaganka wyposażony w pasy terenu o szerokości co najmniej 3 m, $h \geq 2,5m$;
- d) PMz-3 w ok. km 3+677 - przejście dla zwierząt małych, przepust melioracyjny zespolony wyposażony w półki o szerokości co najmniej 0,5m, $d \geq 2,0m$, $h \geq 1,5m$ od półki do spodu konstrukcji przepustu;
- e) PMz-4 w ok. km 4+496 - przejście dla zwierząt małych, przepust melioracyjny zespolony wyposażony w półki o szerokości co najmniej 0,5m, $d \geq 2,0m$, $h \geq 1,5m$ od półki do spodu konstrukcji przepustu;

- f) PMz-5 w ok. km 5+282 - przejście dla zwierząt małych, przepust melioracyjny zespolony wyposażony w półki o szerokości co najmniej 0,5m, $d \geq 2,0m$, $h \geq 1,5m$ od półki do spodu konstrukcji przepustu;
- g) PMz-6 w ok. km 5+974 - przejście dla zwierząt małych, przepust melioracyjny zespolony wyposażony w półki o szerokości co najmniej 0,5m, $d \geq 2,0m$, $h \geq 1,5m$ od półki do spodu konstrukcji przepustu;
- h) PMz-7w ok. km 7+087 - przejście dla zwierząt małych, przepust melioracyjny zespolony wyposażony w półki o szerokości co najmniej 0,5m, $d \geq 2,0m$, $h \geq 1,5m$ od półki do spodu konstrukcji przepustu;
- i) PMz-8w ok. km 7+865 - przejście dla zwierząt małych, przepust melioracyjny zespolony wyposażony w półki o szerokości co najmniej 0,5m, $d \geq 2,0m$, $h \geq 1,5m$ (od półki do spodu konstrukcji przepustu);
- j) MS/PZDd-7 w ok. km 8+733 - przejście dla zwierząt dużych, estakada nad Wartą o długości co najmniej 300 m (rozpiętość przęsł co najmniej 60 m +92 m + 92 m + 60 m) i wysokości przestrzeni pod obiektem co najmniej 5 m z wyłączeniem okolic przyczółka P1 i filaru F1 bez niwelacji terenu pod obiektem;
- k) PZm-1 w ok. km 9+600 - przejście dla małych zwierząt, $d \geq 2,0m$, $h \geq 2,0m$;
- l) PZDsz-9 w ok. km 11+882 - przejście dla zwierząt średnich zespolone, $d \geq 6,0m$, $h \geq 2,5m$;
- m) PZDsz-9a w ok. km 11+882 - przejście dla zwierząt średnich zespolone pod drogą dojazdową po stronie lewej, $d \geq 6,0m$, $h \geq 2,5m$;
- n) PZDsz-9b w ok. km 11+882 - przejście dla zwierząt średnich zespolone pod drogą dojazdową, po stronie prawej, $d \geq 6,0m$, $h \geq 2,5m$;
- o) PZm-2w ok. km 12+900 - przejście dla małych zwierząt, $d \geq 2,0m$, $h \geq 2,0m$;
- p) PZDg w ok. km 14+400 - przejście górne dla zwierząt dużych, $d \geq 40,0m$;
- q) PZDsz-10 w ok. km 15+682 - przejście dla zwierząt średnich zintegrowane, wyposażone w pasy terenu o szerokości co najmniej 3m w obiekcie o wymiarach $d \geq 10,0m$, $h \geq 3,5m$;
- r) PMz-11 w ok. km 16+135 - przejście dla zwierząt małych, przepust melioracyjny zespolony wyposażony w półki o szerokości co najmniej 0,5m, $d \geq 2,0m$, $h \geq 1,5m$ (od półki do spodu konstrukcji przepustu);
- s) PMz-12 w ok. km 17+177 - przejście dla zwierząt małych, przepust melioracyjny zespolony wyposażony w półki o szerokości co najmniej 0,5m, $d \geq 2,0m$, $h \geq 1,5m$ od półki do spodu konstrukcji przepustu;
- t) PMz-13 w ok. km 18+610 - przejście dla zwierząt małych, przepust melioracyjny zespolony wyposażony w półki o szerokości co najmniej 0,5m, $d \geq 2,0m$, $h \geq 1,5m$ od półki do spodu konstrukcji przepustu;
- u) PMz-14 w ok. km 19+061 - przejście dla zwierząt małych, przepust melioracyjny zespolony wyposażony w półki o szerokości co najmniej 0,5m, $d \geq 2,0m$, $h \geq 1,5m$ od półki do spodu konstrukcji przepustu;
- v) PMz-15 w ok. km 19+964 - przejście dla zwierząt małych, przepust melioracyjny zespolony wyposażony w półki o szerokości co najmniej 0,5m, $d \geq 2,0m$, $h \geq 1,5m$ od półki do spodu konstrukcji przepustu;

w) PMz-16 w ok. km 21+433 - przejście dla zwierząt małych, przepust melioracyjny zespolony wyposażony w półki o szerokości co najmniej 0,5m, $d \geq 2,0m$, $h \geq 1,5m$ od półki do spodu konstrukcji przepustu.

Parametry wyżej wymienionych przejść dla zwierząt małych, powinny zapewniać zachowanie współczynnika ciasnoty na poziomie co najmniej 0,07, a ich konstrukcja powinna mieć prostokątny przekrój porzecznym. Stronę drogi określono zgodnie z rosnącym kilometrażem, tj. od północy w kierunku południa”.

i w tym zakresie orzekam:

„Należy wybudować następujące przejścia dla zwierząt:

Tabela 1. Przejścia dla zwierząt

L.p.	Oznaczenie przejścia	Lokalizacja [ok. km]	Typ przejścia	Minimalna szerokość strefy dostępnej dla zwierząt	Minimalna wysokość strefy dostępnej dla zwierząt
1	PMz-1	0+619	Przepust melioracyjny	Obustronne półki o szerokości min. 0,5 m każda	1,5 m (światło pionowe obiektu)
2	PMz-2	1+234	Przepust melioracyjny	Obustronne półki o szerokości min. 0,5 m każda	1,5 m (światło pionowe obiektu)
3	MS/PZDsz-4	3+317	Przejście dolne zespolone z rzeką Zaganka	Pasy terenu o szerokości 3 m po obu stronach cieku	2,5 m
4	MS/PZDsz-4a	3+317	Przejście dolne zespolone z rzeką Zaganka w ciągu drogi równoległej DD3	Pasy terenu o szerokości 3 m po obu stronach cieku	2,5 m
5	PMz-3	3+677	Przepust melioracyjny	Obustronne półki o szerokości min. 0,5 m każda	1,5 m (światło pionowe obiektu)
6	PMz-4	4+496	Przepust melioracyjny	Obustronne półki o szerokości min. 0,5 m każda	1,5 m (światło pionowe obiektu)
7	PMz-5	5+282	Przepust melioracyjny	Obustronne półki o szerokości min. 0,5 m każda	1,5 m (światło pionowe obiektu)
8	PMz-6	5+974	Przepust melioracyjny	Obustronne półki o szerokości min. 0,5 m każda	1,5 m (światło pionowe obiektu)

9	PMz-7w	7+087	Przepust melioracyjny	Obustronne półki o szerokości min. 0,5 m każda	1,5 m (światło pionowe obiektu)
10	PMz-8w	7+865	Przepust melioracyjny	Obustronne półki o szerokości min. 0,5 m każda	1,5 m (światło pionowe obiektu)
11	MS/PZDdz-7	8+733	Przejście pod mostem na rzece Warcie	Lewy brzeg Warty pasy szerokości ok. 50 m i ok. 80 m, prawy brzeg pas szerokości ok. 50 m	5 m
12	PZm-1	9+600	Przejście dolne samodzielne	2 m	2 m
13	MS/PZDsz-9	11+887	Przejście dolne zespolone z ciekim	Pas terenu o szerokości 6 m	2,5 m
14	MS/PZDsz-9a	11+887	Przejście dolne zespolone z ciekim w ciągu drogi równoległej DD7	Pas terenu o szerokości 6 m	2,5 m
15	MS/PZDsz-9b	11+887	Przejście dolne zespolone z ciekim w ciągu drogi równoległej DD19	Pas terenu o szerokości 6 m	2,5 m
15	PZm-2w	12+900	Przejście dolne samodzielne	2 m	2 m
16	PZGd-1	14+400	Przejście górne	40 m	-
17	MS/PZDsz-10	15+682	Przejście dolne zespolone z ciekim	Pasy terenu szerokości 3 m po obu stronach cieku	3,5 m
18	PMz-11	16+135	Przepust melioracyjny	Obustronne półki o szerokości min. 0,5 m każda	1,5 m (światło pionowe obiektu)

19	PMz-12	17+177	Przepust melioracyjny	Obustronne półki o szerokości min. 0,5 m każda	1,5 m (światło pionowe obiektu)
20	PMz-13	18+610	Przepust melioracyjny	Obustronne półki o szerokości min. 0,5 m każda	1,5 m (światło pionowe obiektu)
21	PMz-14	19+061	Przepust melioracyjny	Obustronne półki o szerokości min. 0,5 m każda	1,5 m (światło pionowe obiektu)
22	PMz-15	19+964	Przepust melioracyjny	Obustronne półki o szerokości min. 0,5 m każda	1,5 m (światło pionowe obiektu)
23	PMz-16	21+433	Przepust melioracyjny	Obustronne półki o szerokości min. 0,5 m każda	1,5 m (światło pionowe obiektu)

Wszystkie przepusty melioracyjne muszą zapewniać zachowanie współczynnika ciasnoty co najmniej 0,07, a ich konstrukcja powinna mieć prostokątny przekrój poprzeczny”.

28. uchylam punkt II.2 ww. decyzji w brzmieniu:

„Przeprowadzić monitoring wykorzystania przejść dla zwierząt. Monitoring przeprowadzić trzykrotnie w okresie 5 lat od rozpoczęcia eksploatacji drogi: w pierwszym, trzecim i piątym roku. Sposób prowadzenia monitoringu dostosować do rodzaju przejścia i grupy zwierząt dla której jest adresowane. Po każdym roku prowadzenia monitoringu, w ciągu trzech miesięcy od jego ukończenia przesłać Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Poznaniu opracowanie w formie pisemnej wraz z kopią na nośniku elektronicznym, zawierające opis metod prowadzonych badań, informacje lub analizy dotyczące wykorzystania przejść przez zwierzęta, jak również informacje o błędach wykonawczych lub konstrukcyjnych przejść i sposobach ich naprawy, a także w razie potrzeby propozycję działań mających na celu ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań inwestycji”.

i w tym zakresie orzekam:

„1. Przeprowadzić monitoring wykorzystania przejść dla zwierząt w 2, 3 i 5 roku od oddania drogi ekspresowej do eksploatacji. Monitoringiem objąć przejścia dla zwierząt średnich i dużych, tj.: MS/PZDsz-4 i MS/PZDsz-4a w km 3+317, MS/PZDdz-7 w km 8+733, MS/PZDsz-9, MS/PZDsz-9a i MS/PZDsz-9b w km 11+887, PZGd-1 w km 14+400, MS/PZDsz-10 w km 15+682 oraz wybranych pięć przejść dla małych zwierząt pod kątem wykorzystywania ich przez płazy. Wyboru przejść przeznaczonych do monitoringu wykorzystywania przez płazy dokona specjalista herpetolog biorąc pod uwagę lokalne uwarunkowania środowiskowe, tj. położenie obszarów intensywnej migracji płazów.

2. Monitoring przejść dla zwierząt średnich i dużych należy prowadzić poprzez rejestrację zwierząt przy pomocy automatycznych kamer wideo (tzw. wideopułapek). Można także

prowadzić rejestrację tropów zwierząt na pasach z piaskiem (tylko w przypadku przejścia górnego), z uwzględnieniem poniższych wytycznych:

- a) w przypadku wideopułapek wykonywać 12 sesji rejestracji obrazu i dźwięku rocznie; każdą sesję prowadzić przez dwa kolejne tygodnie w miesiącu. Przy doborze liczby i rozstawienia kamer należy wziąć pod uwagę szerokość przejścia, zasięg czujnika ruchu, a także zasięg oświetlenia nocą, tak aby zasięgiem objąć całą szerokość przejścia;
- b) w przypadku rejestracji tropów wykonać pasy z piaskiem w postaci rynien o głębokości 15 cm i szerokości 2,5 m, których dno zabezpieczyć folią lub geowłókniną uniemożliwiającą przerastanie roślin, a następnie wypełnić drobnopiękistym piaskiem (o granulacji do 2 mm), który powinien być wcześniej wypłukany i przesiany, w celu usunięcia większych ziaren. Rynnę zlokalizować w środkowej części przejścia, na całej jego szerokości (od krawędzi do krawędzi). Kontrole wykonywać dwa razy w miesiącu, przy czym jedna kontrola powinna składać się z dwóch wizyt. Po każdej kontroli wygładzać powierzchnię piasku;
- c) rejestrację zwierząt wideopułapkami oraz rejestrację tropów zwierząt można uzupełnić identyfikacją odchodów oraz identyfikacją śladów żerowania, uszkodzeń roślin i innych śladów obecności zwierząt na całej powierzchni przejść oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie, tj. w strefach najści;
- d) wyniki monitoringu przejść dla zwierząt powinny zawierać: listę gatunków zwierząt stwierdzonych na przejściu, strukturę gatunkową zwierząt, częstość użytkowania przejścia przez dany gatunek, stałość występowania gatunku na przejściu, a także interpretację otrzymanych wyników.

3. Sprawozdania z prowadzonego monitoringu przyrodniczego przejść dla zwierząt należy przekazywać Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w terminie dwóch miesięcy od zakończenia rocznego cyklu kontroli w danym okresie monitoringowym. Końcowe sprawozdanie z przeprowadzonego monitoringu przejść dla zwierząt, zawierające zbiorcze zestawienie zebranych wyników wraz z ich interpretacją (dotyczącą m.in. zagospodarowania powierzchni przejść i ich otoczenia oraz zaleceń zmian poprawiających skuteczność obiektów) należy przekazać Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w terminie trzech miesięcy od zakończenia ostatniego cyklu kontroli w ostatnim okresie monitoringowym”.

29. uchylam punkt III ww. decyzji w brzmieniu:

„Stwierdzam konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W zakresie wpływu na cele ochrony obszarów Natura 2000: Puszcza Notecka PLB300015, Biedrusko PLH300001, Dolina Samicy PLB300013, Dolina Wełny PLH300043, Buczyna w Długiej Goślinie PLH300056 uwzględnić wpływ na cele działań ochronnych, określone w planach zadań ochronnych lub tymczasowych celach ochrony”.

i w tym zakresie orzekam:

„Stwierdzam konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1 u.o.o.ś., w szczególności w zakresie:

- a. wpływu na aktualne cele ochrony obszarów Natura 2000 znajdujących się w zasięgu oddziaływania planowanej inwestycji, określone w planach zadań ochronnych lub tymczasowych celach ochrony,
- b. wpływu na środowisko organizacji i funkcjonowania miejsc obsługi podróżnych MOP i obwodów utrzymania drogi (OUD), ich zaopatrzenia w wodę, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony środowiska gruntowo-wodnego,
- c. ochrony zwierząt w przypadku konieczności przełożenia cieków”.

30. uchylam zapis w akapicie 3 od góry w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na stronie 54 ww. decyzji w brzmieniu:

„Droga ekspresowa S11 na odcinku Poznań – Oborniki charakteryzować się będzie następującymi parametrami technicznymi:

- klasa drogi - S,
- prędkość projektowa - $V_p = 100$ km/h,
- ilość pasów ruchu - przekrój dwujezdniowy (2x2) z pełną rezerwą (w przekroju drogowym) na 3 pasy ruchu na odcinku od węzła Oborniki do istniejącego węzła Poznań Północ,
- szerokość pasa ruchu - 3,5 m,
- pas awaryjny - 2,5 m,
- szerokość pasa dzielącego - 5,0 m (opaska wewnętrzna 2 x 0,5 m, część gruntowa min. 4,0 m),
- szerokość opaski wewnętrznej - 0,5 m,
- szerokość poboczy - 1,25 m,
- obciążenie projektowanej konstrukcji nawierzchni - 115 kN/oś,
- skrajnia pionowa - min. 5,0 m,
- obciążenie obiektów inżynierskich - klasy A +STANAG 2021 klasy 150,
- minimalne odstęp między węzłami: poza terenem zabudowy 5 km (wyjątkowo pojedynczy odstęp 3 km); na terenie zabudowy 3 km (wyjątkowo pojedynczy odstęp 1,5 km)”.

i w tym zakresie orzekam:

„Droga ekspresowa S11 na odcinku Poznań – Oborniki charakteryzować się będzie następującymi parametrami technicznymi:

- a) klasa S,
- b) przekrój dwujezdniowy, pasy ruchu 2x2 – rezerwa terenu na 3 pasy ruchu po zewnętrznej stronie jezdni drogi ekspresowej,
- c) przekrój normalny:
  - pas ruchu 3,50 m,
  - pas awaryjny 2,50 m,
  - pas dzielący: min. 5,0 m,
  - pobocza min. 1,25 m,

d) dostęp do drogi jedynie w węzłach.

Dostępność do drogi:

Dostępność do projektowanego odcinka zostanie zapewniona poprzez skomunikowanie istniejącej infrastruktury z planowaną trasą S11 za pomocą węzłów drogowych:

- węzeł Oborniki,
- węzeł Chludowo”.

31. uchylam zapis w akapicie 2 od dołu, zdanie 2 od dołu, w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na stronie 54 ww. decyzji w brzmieniu:

„W km ok.19+984 znajduje się obiekt inżynierski nad drogą powiatową nr P2061P i nasypy w tym miejscu osiagają ok. 7 m”.

i w tym zakresie orzekam:

„W km około 20+971 znajduje się obiekt inżynierski nad drogą powiatową nr P2061P i nasypy w tym miejscu osiagają około 7 m”.

32. uchylam zapis w akapicie 3 od góry w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na stronie 55 ww. decyzji RDOŚ w Poznaniu w brzmieniu:

„W ramach przedsięwzięcia planowana jest budowa szeregu obiektów inżynierskich tj. dwóch przepraw mostowych na rzekach Warcie i Zagance, obiektu nad linią kolejową 354 oraz szereg mniejszych przejazdów z drogami gminnymi, powiatowymi, wojewódzkimi i krajowymi. Charakter obiektów oraz ich orientacyjną lokalizację zawiera tabela 5.

Tabela 5

Lp.	Nazwa obiektu	Lokalizacja [w km drogi S11] z tolerancją ± 2 m	Opis obiektu
1.	WS-1	0+082	Obiekt nad linią kolejową nr 354
2.	WS-1a	0+174	Przejazd (droga powiatowa 2038 P)
3.	WD-2	1+895	Przejazd (droga powiatowa 2028 P)
4.	WD-3	2+863	Przejazd (droga powiatowa 2035 P)
5.	MS/PZDs-4	3+320	Most (rzeka Zaganka)
6.	MS/PZDs-4a	S11: 3+320	Most w ciągu drogi dojazdowej (rzeka Zaganka)
7.	WD-5	5+400	Przejazd (droga gminna 271679P)
8.	WD-6	7+417	Przejazd (droga wojewódzka 187)
9.	MS/PZDd-7	8+733	Most (rzeka Warta)
10.	WS-8	9+085	Przejazd (droga powiatowa 2055 P)
11.	WD-9	13+651	Przejazd (droga gminna 271729P)
12.	WD-10	15+400	Przejazd (droga powiatowa 2055 P)
13.	WD-11	16+737	Przejazd (droga krajowa 11)
14.	WD-12	18+190	Przejazd (droga powiatowa 2427 P)
15.	WD-13	19+300	Przejazd (droga gminna 319216P)
16.	WS-14	20+950	Przejazd (droga powiatowa 2061 P)

WD – obiekt w ciągu drogi poprzecznej, zaprojektowane jako wiadukty drogowe nad drogą ekspresową, WS – obiekt w ciągu projektowanej drogi S11, zaprojektowane jako wiadukty drogowe lub kolejowe zapewniające przejazd pod projektowaną drogą S11, MS – most w ciągu projektowanej drogi S11”.

i w tym zakresie orzekam:

„W ramach przedsięwzięcia planowana jest budowa szeregu obiektów inżynierskich, tj. dwóch przepraw mostowych na rzekach Warcie i Zagance, obiektu nad linią kolejową 354 oraz szereg mniejszych przejazdów z drogami gminnymi, powiatowymi, wojewódzkimi i krajowymi. Charakter obiektów oraz ich orientacyjną lokalizację zawiera tabela 5.

Tabela 5

Lp.	Nazwa obiektu	Lokalizacja [ok. km]	Opis obiektu
1.	WS-1b	0+114	Wiadukt w ciągu drogi ekspresowej S11
2.	WD-2	1+895	Wiadukt w ciągu drogi powiatowej DP 2028P
3.	WD-3	2+863	Wiadukt w ciągu drogi powiatowej DP 2035P
4.	MS/PZDsz-4	3+317	Most na rz. Zaganka w ciągu drogi ekspresowej S11, przejście dolne zespolone dla średnich zwierząt
5.	MS/PZDsz-4a	3+317	Most na rz. Zaganka w ciągu drogi równoległej DD3, przejście dolne zespolone dla średnich zwierząt
6.	PP-4b	3+503	Przejście podziemne dla pieszych/rowerzystów pod drogą S11
7.	WD-5	5+397	Wiadukt w ciągu drogi gminnej DG 271679P
8.	WD-6	7+417	Wiadukt w ciągu drogi wojewódzkiej DW 187
9.	MS/PZDdz-7	8+733	Most na rz. Warta w ciągu drogi ekspresowej S11, przejście dolne zespolone dla dużych zwierząt
10.	WS-8	9+101	Wiadukt w ciągu drogi ekspresowej S11
11.	MS/PZDsz-9	11+887	Most w ciągu drogi ekspresowej S11, przejście dolne zespolone dla średnich zwierząt
12.	MS/PZDsz-9a	11+887	Most w ciągu drogi równoległej DD7, przejście dolne zespolone dla średnich zwierząt
13.	MS/PZDsz-9b	11+887	Most w ciągu drogi równoległej DD19, przejście dolne zespolone dla średnich zwierząt
14.	WD-9	13+587	Wiadukt w ciągu drogi gminnej DG 271729P

15.	PZGd-1	14+400	Przejście górne dla dużych zwierząt nad drogą ekspresową S11
16.	WD-10	15+428	Wiadukt w ciągu drogi powiatowej DP 2055P
17.	MS/PZDsz-10	15+680	Most w ciągu drogi ekspresowej S11, przejście dolne zespolone dla średnich zwierząt
18.	WD-11	16+737	Wiadukt w ciągu istn. drogi krajowej DK11
19.	WD-12	18+182	Wiadukt w ciągu drogi powiatowej DP 2515P
20.	WD-13	19+300	Wiadukt w ciągu drogi gminnej DG 319216P
21.	WS-14	20+971	Wiadukt w ciągu drogi ekspresowej S11

WS - wiadukt w ciągu projektowanej drogi S11 WD - wiadukt drogowy nad projektowaną drogą ekspresową S11 MS - most w ciągu projektowanej drogi S11 lub drogi równoległej PP - przejście podziemne dla pieszych/rowerzystów pod projektowaną drogą S11 PZDsz - przejście dolne zespolone dla średnich zwierząt PZDdz - przejście dolne zespolone dla dużych zwierząt PZGd - przejście górne dla dużych zwierząt”.

33. uchylam zapis w akapicie 2 od góry w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na stronie 57, kontynuowany na stronie 58 ww. decyzji w brzmieniu:

„Budowa planowanej drogi wiąże się z usunięciem kolizji m.in. z napowietrzną linią energetyczną wysokiego napięcia 110 kV oraz gazociągami średniego i wysokiego ciśnienia. Rodzaj kolizji oraz ich lokalizację zawiera tabela 8.

Tabela 8

Nazwa	Ilość	
Sieci gazowe	Jednostka	
Kolizja G-1/WW km 2+850	*	*
Budowa sieci gazowej s/c 63mm	m	430
Demontaż sieci gazowej s/c 63mm	m	430
Kolizja G-2/WW km 3+520	*	*
Budowa sieci gazowej s/c 63mm	m	195
Demontaż sieci gazowej s/c 63mm	m	195
Kolizja G-3/WW km 7+320	*	*
Budowa sieci gazowej w/c DN100	m	650
Demontaż sieci gazowej w/c DN100	m	650
Kolizja G-4/WW km 7+400	*	*
Budowa sieci gazowej s/c 90mm	m	1040
Demontaż sieci gazowej s/c 90mm	m	1040
Kolizja G-5/WW km 9+290	*	*
Budowa sieci gazowej s/c 90mm	m	365
Demontaż sieci gazowej s/c 90mm	m	365

Kolizja G-6/WW km 11+500	*	*
Zabezpieczenie oraz obliczenia wytrzymałościowe gazociągu Jamał	m	160
Kolizja G-7/WW km 18+190	*	*
Budowa sieci gazowej s/c 125mm	m	550
Demontaż sieci gazowej s/c 125mm	m	550
Kolizja G-8/WW km 19250	*	*
Budowa sieci gazowej s/c 180mm	m	515
Demontaż sieci gazowej s/c 180mm	m	515
Linia wysokiego napięcia 110 kV	*	*
Kolizja w km 2+370	*	*
Demontaż linii napowietrznej, demontaż 1 słupa przelotowego 110kV	m	182
Montaż 2 słupów mocnych 110kV, montaż linii 3xAFI-6-240 i przewodu odgromowego	m	182
Kolizja w km 6+500	*	*
Demontaż linii napowietrznej 110kV, demontaż 1 słupa przelotowego 110kV	m	150
Montaż 2 słupów mocnych 110kV, montaż linii 3xGAP GTACSR-150 i przewodu odgromowego	m	150

”

i w tym zakresie orzekam:

„Budowa planowanej drogi ekspresowej S11 wiąże się z usunięciem kolizji m.in. z napowietrzną linią energetyczną wysokiego napięcia 110 kV oraz gazociągami średniego i wysokiego ciśnienia. Rodzaj kolizji oraz ich orientacyjną lokalizację przedstawiono w poniższych zestawieniach.

Zestawienie kolizji energetycznych:

- kolizja istniejącej linii energetycznej z S11 w orientacyjnej lokalizacji tj. km 2+375 (przełożenie linii energetycznej wysokiego napięcia 110kV w orientacyjną lokalizację tj. km 2+375),
- kolizja istniejącej linii energetycznej z S11 w orientacyjnej lokalizacji tj. km 6+500 (przełożenie linii energetycznej wysokiego napięcia 110kV w orientacyjną lokalizację tj. km 6+500),
- kolizja istniejącego gazociągu z S11 w orientacyjnej lokalizacji tj. km 2+860 (przełożenie gazociągu ś/c w orientacyjną lokalizację tj. km 2+837),
- kolizja istniejącego gazociągu z S11 w orientacyjnej lokalizacji tj. km 3+520, (przełożenie gazociągu ś/c w orientacyjną lokalizację km 3+528),
- kolizja istniejącego gazociągu z S11 w orientacyjnej lokalizacji tj. km 7+317, (przełożenie gazociągu w/c w orientacyjną lokalizację tj. km 7+159),
- kolizja istniejącego gazociągu z S11 w orientacyjnej lokalizacji tj. km 7+404, (przełożenie gazociągu ś/c w orientacyjną lokalizację tj. km 7+364),
- kolizja istniejącego gazociągu z S11 w orientacyjnej lokalizacji tj. km 9+835 (przełożenie gazociągu ś/c w orientacyjną lokalizację tj. km 9+799),

- zabezpieczenie istniejącego gazociągu Jamalskiego w/c w orientacyjnej lokalizacji tj. km 11+494,
  - kolizja istniejącego gazociągu z S11 w orientacyjnej lokalizacji tj. km 18+176 (przełożenie gazociągu ś/c w orientacyjną lokalizację tj. km 18+142),
  - kolizja istniejącego gazociągu z S11 w orientacyjnej lokalizacji tj. km 19+241 (przełożenie gazociągu ś/c w orientacyjną lokalizację tj. km 19+317),
  - kolizja istniejącego gazociągu z S11 w orientacyjnej lokalizacji tj. km 20+497 (przełożenie gazociągu ś/c w orientacyjną lokalizację tj. km około 20+502),
  - kolizja istniejącego gazociągu z S11 w orientacyjnej lokalizacji tj. km 20+916 (przełożenie gazociągu ś/c w orientacyjną lokalizację tj. km 20+922),
  - kolizja istniejącego gazociągu z S11 w orientacyjnej lokalizacji tj. km 22+097 (przełożenie gazociągu ś/c w orientacyjną lokalizację tj. km 22+103)”.
34. uchylam zapis w akapicie 3 od dołu, zdanie 2, w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na stronie 61 ww. decyzji w brzmieniu:
 „Na odcinku drogi powiatowej 2427P wchodzącej w zakres przebudowy zastosowana zostanie nawierzchnia o zmniejszonej hałaśliwości o skuteczności co najmniej 2 dB w stosunku do nawierzchni tradycyjnej, tj. zwykłego asfaltu gładkiego”.
i w tym zakresie orzekam:
 „Na odcinku drogi powiatowej 2515P wchodzącej w zakres przebudowy zastosowana zostanie nawierzchnia o zmniejszonej hałaśliwości o skuteczności co najmniej 2 dB w stosunku do nawierzchni tradycyjnej, tj. zwykłego asfaltu gładkiego”.
- 35. w pozostałym zakresie utrzymuję decyzję organu pierwszej instancji w mocy.**

Uzasadnienie

Cytowaną w sentencji decyzją RDOŚ w Poznaniu ustalił środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięcia pn. „Budowa drogi ekspresowej S11 na odcinku Oborniki - Poznań wraz z obwodnicą Obornik”.

Spółka, reprezentowana przez r.pr. ██████████, pismem z 9 maja 2022 r. wniosła do GDOŚ, za pośrednictwem RDOŚ w Poznaniu, odwołanie od ww. decyzji. Odwołanie zostało złożone w terminie ustawowym, a odwołujący się posiadają status strony postępowania.

Spółka, wnosi o uchylenie zaskarżonej decyzji RDOŚ w Poznaniu w całości i orzeczenie przez GDOŚ co do istoty sprawy, ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia powyższego wniosku – o uchylenie decyzji w całości i przekazanie sprawy organowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia.

Zdaniem strony decyzja została wydana z naruszeniem art. 7, art. 77 § 1 i art. 80 k.p.a. poprzez nienależyte wyjaśnienie stanu faktycznego sprawy (zarzut 1), polegające m.in. na:

- 1A. odrzuceniu alternatywnego wariantu przedsięwzięcia „Parkowo” bez dostatecznego uzasadnienia;
- 2A. odrzuceniu znacznej części uwag wniesionych przez społeczeństwo na etapie postępowania wyjaśniającego, w tym np. przez Towarzystwo Ochrony Środowiska „LAS”;

- 3A. przyjęciu, że „nie ma potrzeby przeprowadzania pomiarów zanieczyszczeń powietrza” przy uzasadnieniu odmowy stwierdzeniem, iż „dotychczasowe analizy porealizacyjne dla dróg kategorii ekspresowej przedkładane do Regionalnego Dyrektora, w ramach których wykonywano takie pomiary, nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń do powietrza”, nie mającym żadnej merytorycznej podstawy, ponadto powoływanie się na analizy porealizacyjne dotyczące innych spraw i uzasadnianie nimi odmowy należytego wyjaśnienia sprawy narusza także zasadę zaufania;
- 4A. niezobowiązanie inwestora do dokonania pomiarów natężenia ruchu dla najbardziej niekorzystnej doby w latach 2026 i 2036 - w ocenie organu byłoby to obarczone niepewnością pomiarową, co przecież stanowi nieodłączny element prognozowania;
- 5A. nieuwzględnienia interesu społeczeństwa poprzez niezobowiązanie inwestora do zastosowania dodatkowych rozwiązań przeciwhałasowych w postaci niskich ekranów celem wyeliminowania szumu generowanego przez koła samochodów, wskazując jedynie lakonicznie, że „hałas będzie mieścił się w normach dotyczących dopuszczalnego poziomu hałasu”, nie zważając na możliwość poprawienia komfortu mieszkańców.

Pismem z 15 września 2022 r. spółka uzupełniła odwołanie z 9 maja 2022 r., podtrzymując zarzut 1 i zarzucając dodatkowo zaskarżonej decyzji mające wpływ na wynik sprawy naruszenie:

2. art. 66 ust. 1 pkt 5 i 6 u.o.o.ś. poprzez wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w oparciu o raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, dalej raport, który nie spełniał wymogów formalnych w zakresie przedstawienia wariantu alternatywnego przedsięwzięcia i analizy jego oddziaływania na środowisko i jako taki nie mógł stanowić podstawy do wydania tej decyzji;
3. art. 81 ust. 1 u.o.o.ś. poprzez wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia w zaproponowanym przez inwestora wariantcie wynikowym (WW), który będzie negatywnie oddziaływał na środowisko naturalne i biorąc pod uwagę skalę prognozowanych zniszczeń, zwłaszcza siedlisk, jest on niemożliwy do realizacji, podczas gdy RDOŚ w Poznaniu był uprawniony do wskazania innego wariantu do realizacji przez inwestora (choć przez naruszenia wskazane w pkt 2 *de facto* pozbawiono go tego uprawnienia);
4. art. 66 ust. 1 u.o.o.ś. poprzez wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w oparciu o raport, który jest w wielu miejscach niespójny i zawiera sprzeczne informacje, co dyskredytuje wiarygodność tego dokumentu.

GDOŚ ustalił i zważył, co następuje.

Mając na uwadze zasadę dwuinstancyjności postępowania administracyjnego, której istotą jest zapewnienie stronom prawa do dwukrotnego rozpatrzenia i rozstrzygnięcia sprawy, organ w ramach postępowania odwoławczego dokonał analizy zgromadzonego materiału dowodowego, w tym wniosku o wydanie decyzji środowiskowej, raportu, uzupełnień raportu oraz treści decyzji RDOŚ w Poznaniu z 11 kwietnia 2022 r. W toku postępowania odwoławczego, GDOŚ rozpatrzył sprawę w pełnym zakresie co do okoliczności faktycznych i prawnych, wnikliwie badając poprawność postępowania przeprowadzonego przez organ I instancji.

GDOŚ, po weryfikacji akt sprawy, uznał za konieczne wezwanie inwestora do przedłożenia wyjaśnień merytorycznych dotyczących planowanej inwestycji, co dokonane zostało pismem z 27 października 2022 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.19.2022.KB.5.JSz, oraz pismem z 18 maja 2023 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.19.2022.KB.JSz.4.

Pierwsze wezwanie (z 27 października 2022 r.) miało charakter przyrodniczy i dotyczyło zagadnień takich jak:

1. wyniki monitoringów przejść dla zwierząt funkcjonujących na autostradzie A2 Świecko – Nowy Tomyśl oraz na drodze ekspresowej S5;
2. przejście dla dużych zwierząt w km 1+000 - 1+500 lub km 2+400 - 2+700 oraz wysokość przejścia MS/PZDs-4 zespolonego z rzeką Zaganką w km 3+320;
3. wysokość przejścia dolnego PZDsz-9 w km 11+882;
4. parametry przestrzeni dla zwierząt pod mostem nad rzeką Wartą (km 15+682);
5. likwidacja płatów siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Biedrusko PLH300001;
6. uwzględnienie w analizie oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 wpływu na siedliska przyrodnicze i gatunki stanowiące przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność poszczególnych obszarów i spójność sieci Natura 2000, wraz z zagrożeniami oraz celami ochrony/działań ochronnych określonymi w dokumentach planistycznych dla obszarów;
7. kolizje zbiorników retencyjnych (lub innych wchodzących w system odwodnienia) z przejściami dla zwierząt i ich bezpośrednim otoczeniem;
8. waloryzacja drzewostanu, w szczególności pod kątem składu gatunkowego i wiekowego drzew przeznaczonych do wycięcia;
9. kompensacja przyrodnicza za drzewa usuwane z obszarów leśnych;
10. liczba stanowisk dziuplaków utraconych w wyniku planowanej wycinki drzew i krzewów oraz ich kompensacja;
11. siedlisko płazów nr 13 z kumakiem nizinym *Bombina bombina*, znajdujące się w okolicach miejscowości Świerkówki;
12. zbiorniki kompensacyjne dla płazów.

Wnioskodawca udzielił odpowiedzi na ww. wezwanie pismem z 17 lutego 2023 r., znak: O/PO.I-2.5302.3.1.2023.MW.

Drugie wezwanie (z 18 maja 2023 r.) dotyczyło zagadnień innych niż przyrodnicze oraz przyrodniczych, które, mimo wyjaśnień wnioskodawcy z 17 lutego 2023 r., dalej wymagały dopracowania:

1. zaktualizowanie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko stosownie do nowych rozporządzeń w sprawie planów gospodarowania wodami;
2. wyjaśnienia odnośnie ujęcia wód podziemnych w Chludowie;
3. warianty węzłów drogowych;
4. zagospodarowanie i oddziaływanie na środowisko obwodu utrzymania drogi OUD oraz oddziaływanie na środowisko miejsc obsługi podróżnych MOP;
5. parametry i oddziaływanie na środowisko obiektów mostowych;
6. bilans robót ziemnych;
7. mrowiska;
8. przebieg wariantu 2 przez obszary Natura 2000;
9. ryzyko wystąpienia poważnej awarii;

10. oddziaływania akustyczne i zagadnienia związane z zastosowaniem ekranów i cichej nawierzchni;
11. kumulacja oddziaływań;
12. kolizje planowanej trasy z liniami elektroenergetycznymi i gazociągami;
13. zabezpieczenie korpusu drogi przed napływem wód gruntowych;
14. adaptacja przedsięwzięcia do zmian klimatu;
15. kompensację przyrodniczą za drzewa usuwane z obszarów leśnych;
16. nasadzenia;
17. czyszczenie budek lęgowych dla ptaków;
18. oddziaływanie na środowisko zmiany lokalizacji obiektów inżynierskich.

Następnie organ odwoławczy przeanalizował otrzymane pismami z 17 lutego 2023 r., znak: O/PO.I-2.5302.3.1.2023.MW, i z 25 lipca 2023, znak: O/PO.I-2.5302.3.8.2023.MW, odpowiedzi na wezwania zawierające wyjaśnienia inwestora do raportu. W wyniku tej analizy GDOŚ uznał, iż dokumentacja została zgromadzona w stopniu wystarczającym do pełnego i prawidłowego rozpoznania sprawy.

Po zgromadzeniu całego materiału dowodowego GDOŚ, zawiadomieniem z 31 sierpnia 2023 r., znak: DOOŚ-WDŚZIL.420.19.2022.KB.JSz.5, poinformował strony postępowania o możliwości zapoznania się z aktami sprawy oraz wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. Materiał dowodowy dostępny był w siedzibie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie. Strony poinformowane zostały, że decyzja kończąca postępowanie odwoławcze zostanie wydana nie wcześniej niż po upływie 14 dni od dnia doręczenia zawiadomienia z 31 sierpnia 2023 r. We wskazanym wyżej terminie 14 dni żadna ze stron postępowania nie zapoznała się z aktami sprawy oraz nie wypowiedziała się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

Na podstawie weryfikacji zebranych w sprawie dokumentów, uzyskanych przez RDOŚ w Poznaniu, stanowisk właściwych organów oraz przedłożonych przez wnioskodawcę wyjaśnień (zarówno na etapie postępowania prowadzonego przez organ pierwszej instancji, jak i w postępowaniu odwoławczym), GDOŚ stwierdził, że w przedmiotowej sprawie nie występują przesłanki odmowy uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia, a planowana inwestycja przy zachowaniu wymogów zreformowanych w niniejszej decyzji nie będzie powodować negatywnego oddziaływania dla terenów sąsiednich, nie wpłynie na pogorszenie stanu środowiska przyrodniczego ani nie będzie miała negatywnego wpływu na warunki życia i zdrowia ludzi.

Warunki, które GDOŚ zmodyfikował w niniejszej decyzji to warunki zawarte w następujących punktach i miejscach decyzji RDOŚ w Poznaniu: I.2.2, I.2.7, I.2.16, I.2.17, I.2.24, I.2.25, I.2.27, I.2.30, I.2.31, I.2.33, I.2.35, I.2.36, I.2.37, I.2.42, I.2.43, I.2.44, I.2.45, I.2.46, I.2.48, I.2.50, I.3.7, I.3.20, I.3.21, II.2, III, zapis w akapicie 3 od góry w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na str. 54 decyzji RDOŚ w Poznaniu, zapis w akapicie 2 od dołu, zdanie 2 od dołu, w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na str. 54 decyzji RDOŚ w Poznaniu, zapis w akapicie 3 od góry w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na str. 55 decyzji RDOŚ w Poznaniu, zapis w

akapicie 2 od góry w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na str. 57, kontynuowany na str. 58 decyzji RDOŚ w Poznaniu oraz zapis w akapicie 3 od dołu, zdanie 2, w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na str. 61 decyzji RDOŚ w Poznaniu. Organ odwoławczy uchylił je i orzekł w tym zakresie co do istoty sprawy, co uzasadnione zostało poniżej.

GDOŚ zmodyfikował warunek zawarty w punkcie I.2.2 decyzji RDOŚ w Poznaniu (punkt 1 niniejszej decyzji), dotyczący lokalizacji miejsc zajęć czasowych, tj. zapleczy budowy, w tym miejsc magazynowania materiałów budowlanych, miejsc magazynowania mas ziemnych, miejsc magazynowania destruktu asfaltowego, miejsc postoju i tankowania pojazdów i innych maszyn oraz miejsc magazynowania odpadów. W celu ochrony środowiska gruntowo-wodnego przed zanieczyszczeniem substancjami (w tym ropopochodnymi) pochodzącymi z zapleczy budowy, w zreformowanym warunku organ odwoławczy uznał za zasadne doprecyzowanie odcinków projektowanej trasy przebiegających przez obszary o płytkim zaleganiu zwierciadła wód podziemnych. Ponadto wskazano sposób utwardzenia i uszczelnienia zapleczy budowy, także zobowiązano adresata decyzji do ich wyposażenia w substancje służące likwidacji ewentualnych wycieków lub wylewów substancji ropopochodnych. Zmodyfikowano także zapis zawarty w tiret szóste pierwotnego brzmienia warunku zawartego w punkcie I.2.2 ww. decyzji RDOŚ w Poznaniu poprzez usunięcie odcinka w km 7+800 – 8+400 z uwagi na jego położenie w dolinie Warty (tiret piąte w brzmieniu nadanym niniejszą decyzją).

GDOŚ zmodyfikował także warunek zawarty w punkcie I.2.7 decyzji RDOŚ w Poznaniu (punkt 3 niniejszej decyzji) dotyczący dróg dojazdowych. W celu ochrony cieków wskazano, że dodatkowe drogi dojazdowe placu budowy (jak również do zapleczy budowy) powinny być wytyczane w miejscach niekolidujących z ciekami, a jeżeli ze względów technicznych, technologicznych, czy organizacyjnych, nie będzie to możliwe, musi zostać zapewniony swobodny przepływ w cieku. Doprecyzowano także, że dodatkowe drogi dojazdowe muszą zostać wytyczone poza siedliskami przyrodniczymi będącymi przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000 oraz poza stanowiskami gatunków objętych ochroną prawną. Z warunku usunięto zapis mówiący o konieczności właściwej organizacji pracy ograniczającej możliwość niekontrolowanego poruszania się pojazdów lub wystąpienia kolizji – każdy plac budowy powinien bowiem mieć ustalony schemat komunikacji, co stanowi standard bezpieczeństwa i higieny pracy (np. standardy wypracowane przez Porozumienie dla Bezpieczeństwa w Budownictwie).

GDOŚ uszczegółowił także warunek zawarty w punkcie I.2.16 decyzji RDOŚ w Poznaniu (punkt 4 niniejszej decyzji) dotyczący magazynowania materiałów sypkich, które mogłyby być wymywane do cieków/rowów melioracyjnych lub systemów odwodnienia na skutek odpływu wód opadowych. W nowym brzmieniu warunku rozszerzono go do materiałów budowlanych oraz substancji i preparatów stosowanych na etapie realizacji przedsięwzięcia, mogących stanowić zagrożenie dla wód lub gleby, a także uszczegółowiono o sposoby ich zabezpieczenia. Należy magazynować je na terenie zaplecza budowy na utwardzonym i uszczelnionym podłożu, w miejscach osłoniętych przed działaniem czynników atmosferycznych oraz zabezpieczonych przed dostępem osób nieuprawnionych. Miejsca te

należy wyposażyć w urządzenia lub środki umożliwiające ich zebranie lub neutralizację w sytuacji przypadkowego wydostania się z opakowań, a rodzaje i ilość urządzeń lub środków dostosować do rodzaju i ilości magazynowanych materiałów, substancji i preparatów. Materiały te oraz substancje i preparaty należy magazynować i przemieszczać w opakowaniach producenta, a w przypadku ich wydostania się z opakowań - niezwłocznie je usunąć lub zneutralizować.

W punkcie 5 niniejszej decyzji GDOŚ uchylił warunek zawarty w punkcie I.2.17 decyzji RDOŚ w Poznaniu i orzekł w tym zakresie, doprecyzowując, iż przewożone materiały sypkie należy zabezpieczyć przed pyleniem np. poprzez przewóz w szczelnych skrzyniach, zastosowanie plandek lub burt.

Następnie GDOŚ uchylił warunek zawarty w punkcie I.2.24 decyzji RDOŚ w Poznaniu dotyczący przebudowy kolidujących z przedsięwzięciem urządzeń melioracyjnych usuwając z warunku zapis nakazujący ich przebudowę w sposób „niezmieniający istniejących stosunków wodnych” (punkt 6 niniejszej decyzji). Zakres ochrony stosunków wodnych wynika z art. 234 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478), dalej p.w., i nie jest tożsamy z regulacją stosunków wodnych poprzez meliorację. Przebudowa urządzeń melioracyjnych w sposób zachowujący ich funkcjonalność zapewni natomiast utrzymanie celów melioracji.

Kolejnym warunkiem, który GDOŚ zmodyfikował jest warunek zawarty w punkcie I.2.25 decyzji RDOŚ w Poznaniu (punkt 7 niniejszej decyzji) dotyczący sposobu prowadzenia prac na ciekach i rowach melioracyjnych. Organ odwoławczy uszczegółowił ten warunek o sposoby zabezpieczania cieków i rowów melioracyjnych przed niszczeniem brzegów, zwężaniem koryta, ograniczaniem swobodnego przepływu wód, zasypywaniem cieku oraz przedostawaniem się substancji chemicznych, odpadów i makrozawiesin do wód. Zakazano także wjeżdżania maszyn do wody płynącej z uwagi na możliwość przedostania się substancji ropopochodnych do wód, a także możliwość rozjeżdżania przez pojazdy brzegów i koryt cieków.

W warunku zawartym w punkcie I.2.27 decyzji RDOŚ w Poznaniu wskazano warunki modernizacji cieków i rowów melioracyjnych. W punkcie 8 niniejszej decyzji GDOŚ rozbudował ten warunek wprowadzając zasady ochrony zwierząt w przypadku zajęcia konieczność przełożenia cieków. Zgodnie z zapisem w raporcie (str. 69-70) wskazano tę metodę, jako będącą stosowaną w ostateczności, jednakże nie stwierdzono jednoznacznie, że przekładanie cieków nie będzie realizowane. Kwestia ta ponadto będzie przedmiotem oceny na etapie ponownej oceny oddziaływania na środowisko (punkt 29 niniejszej decyzji.)

RDOŚ w Poznaniu z uwagi na występowanie w rzece Zagance piskorza *Misgumus fossilis* wprowadził w punkcie I.2.30 swojej decyzji warunek w brzmieniu: „Prace związane z ingerencją w koryta cieków realizować poza okresem od 1 maja do 31 lipca”. W ocenie GDOŚ należało w warunki tym zmodyfikować okres, w którym nie można będzie prowadzić prac ingerujących w koryto tej rzeki, bowiem okres rozrodczy piskorza trwa od 1 kwietnia do 30 czerwca (punkt 9 niniejszej decyzji). Ponadto w nowym brzmieniu warunku wskazano, że prace prowadzone w korytach cieków należy realizować pod nadzorem specjalisty ichtiologa.

GDOŚ zmodyfikował także warunek zawarty w punkcie I.2.31 decyzji RDOŚ w Poznaniu (punkt 10 niniejszej decyzji) dotyczący wycinki drzew i krzewów i prac związanych ze zdejmowaniem humusu. Dopuszczono prowadzenie ww. prac w okresie od 1 marca do końca sierpnia, jednak wyłącznie po przeprowadzeniu kontroli ornitologicznej bezpośrednio

poprzedzającej etap realizacji, której wyniki potwierdzą brak gniazdowania ptaków. Kontrolę ornitologiczną należy przeprowadzić nie wcześniej niż 2-3 dni przed rozpoczęciem prac. W przypadku wykrycia lęgów gatunków chronionych wszystkie czynności należy przerwać do czasu stwierdzenia przez nadzór ornitologiczny wyprowadzenia młodych z gniazda. Drzewa przeznaczone do wycinki nie stanowią siedlisk jedynie ornitofauny, mogą również być siedliskiem dla owadów i nietoperzy. Z tego względu organ odwoławczy nałożył na adresata decyzji obowiązek lustracji drzew o obwodzie pni powyżej 50 cm, mierzonym na wysokości 130 cm, i z odstającą korą lub obecnością dziupli, na 2-3 dni przed wykonaniem wycinki, pod kątem występowania chronionych gatunków bezkręgowców oraz stanowisk nietoperzy. Kontrola zostanie wykonana przez specjalistów z dziedzin entomologii i chiropterologii. W warunku wskazano także, że niedopuszczalne jest usuwanie drzew i krzewów pod zapleczem budowy.

GDOŚ zmodyfikował także warunek zawarty w punkcie I.2.33 decyzji RDOŚ w Poznaniu (punkt 12 niniejszej decyzji) dotyczący prac ziemnych prowadzonych w obrębie bryły korzeniowej drzew i krzewów nieprzeznaczonych do wycinki. Z uwagi na fakt, że teren budowy jest miejscem, gdzie występują liczne zagrożenia dla żywotności i stanu sanitarnego drzew i krzewów w postaci bezpośrednich uszkodzeń mechanicznych lub niekorzystnych zmian warunków siedliskowych, GDOŚ zawarł w warunku wymóg zabezpieczenia wszystkich drzew znajdujących się w obrębie i w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca robót budowlanych. W warunku określono również dopuszczalne formy zabezpieczeń oraz wskazano konieczność zachowania szczególnej ostrożności przy pracach prowadzonych przy nabiegach korzeniowych drzew, tak by nie dopuścić do ich uszkodzenia. Wprowadzono również obowiązek wykonywania wykopów bezpośrednio przy drzewach ręcznie lub za pomocą mikrokoparek, zgodnie z wytycznymi specjalisty dendrologa oraz konieczność okrywania odkopanych korzeni, eliminując możliwość ich przesuszenia. Nie należy również zmieniać poziomu gruntu oraz zagęszczać gleby w obrębie koron drzew. W obrębie koron drzew zabroniono także poruszania się pojazdów i maszyn budowlanych, a także składowania materiałów budowlanych, gruntu i odpadów, co może powodować zagęszczenie gruntu, a w konsekwencji utrudniony dostęp wody i powietrza. RDOŚ w Poznaniu, zgodnie z pierwotnym brzmieniem warunku zawartego w punkcie I.2.33. decyzji, dopuścił podsypywanie ziemi pod koronami drzew, a także pod krzewami. Tymczasem nasycenie warstwy gleby na system korzeniowy (w tym część odziomkową z nabiegami korzeniowymi) może spowodować uszkodzenie korzeni, a w konsekwencji zamieranie drzewa. Podniesienie poziomu gleby wokół istniejących drzew uznawane jest za jeden z czynników ograniczających przenikanie tlenu powodujące zamieranie drzew (Siewniak M. 2009: *Zabezpieczenia dla drzew na placach budów cz. 2. Zieleń Miejska* 12(33). 28-29.). Dodanie od 5 do 15 cm gleby nad strefą korzeniową drzew drastycznie ogranicza ilość tlenu i wody osiągalną dla korzeni (Coder 1996, Siewniak 1991). Należy mieć również na uwadze, że nasycenie warstwy ziemi na odziomek może ułatwić infekcję grzybową i stymulować rozwój korzeni przybyszowych (Suchocka, 2016). Wykształcenie się korzeni przybyszowych w dosypanej warstwie może według Siewniaka (1991) spowodować obumieranie korzeni oryginalnych i wywrócenie się drzewa.

Kolejnym warunkiem, który zreformował GDOŚ jest warunek zawarty w punkcie I.2.35 decyzji RDOŚ w Poznaniu (punkt 13 niniejszej decyzji) dotyczący siedlisk rozrodczych batrachofauny. Mając na względzie konieczność ochrony zwierząt, organ odwoławczy uszczegółowił zasady likwidacji siedlisk batrachofauny poprzez wskazanie etapów, według

których powinno być prowadzone zasypywanie tych siedlisk. Likwidację siedlisk batrachofauny dopuszczono we wrześniu z zastrzeżeniem, że dokładny termin ustali specjalista herpetolog na podstawie obserwacji w terenie i warunków temperaturowych. Termin ten wskazano ze względu na to, iż we wrześniu najbardziej prawdopodobne jest, że zbiorniki będą już opuszczone przez płazy przeobrażone z postaci larwalnych a jednocześnie nie będzie w nich jeszcze osobników zimujących. Warunek ten rozbudowany został również o wskazanie warunków translokacji mrowisk, której należy dokonać w przypadku konieczności zniszczenia tych bezpośrednio kolidujących z inwestycją. Całość prac związana z przeprowadzeniem translokacji kopców wykonana zostanie pod nadzorem specjalisty entomologa. W okresie poprzedzającym translokację zostaną dokładnie zlokalizowane i zinwentaryzowane kolidujące z inwestycją mrowiska oraz wyznaczona zostanie szczegółowa lokalizację miejsc, do których przenoszone będą kopce. Przy przenoszeniu mrowisk będzie przestrzegana zasada, aby warunki mikrośrodowiskowe myrmekofauny na nowym terenie były podobne do poprzednich.

Po analizie dokumentacji sprawy GDOŚ uznał także za stosowne zmienić warunek zawarty w punkcie I.2.36 decyzji RDOŚ w Poznaniu (punkt 14 niniejszej decyzji) dotyczący ogrodzeń herpetologicznych. Wymieniono konkretne odcinki przyszłej drogi ekspresowej S11, na których należy wykonać tymczasowe bariery herpetologiczne. Doprecyzowano także parametry wygrodzeń m.in. poprzez określenie materiału, z którego powinny zostać wykonane, a także zobowiązano adresata decyzji do zastosowania wiaderek, do których będą wpadać płazy migrujące wzdłuż wygrodzeń. Dodatkowo GDOŚ uznał za konieczne wskazanie konkretnych terminów prowadzenia kontroli placów budowy w celu odławiania i wypuszczania zwierząt przedostających się na teren robót pomimo stosowanych wygrodzeń. Płazy są grupą organizmów, których rozmieszczenie może mieć charakter dynamiczny, a miejscami ich rozrodu mogą być nawet niewielkie, czasowo występujące zastoiska wodne. W związku z tym uznano za konieczne wprowadzenie możliwości dostosowania długości planowanych wygrodzeń do aktualnie panujących uwarunkowań przyrodniczych.

RDOŚ w Poznaniu w warunku zawartym w punkcie I.2.37 decyzji orzekł, iż wszystkie zbiorniki retencyjno-infiltracyjne należy szczelnie wygrodzić stałym ogrodzeniem herpetologicznym. GDOŚ uznał za zasadne zmodyfikować ten warunek (punkt 15 niniejszej decyzji). W przypadku lokalizacji zbiorników w sąsiedztwie przejść dla zwierząt, należy je lokalizować w odległości minimum 10 m od końców przyczółków obiektów. Ponadto zbiorniki muszą zostać zabezpieczone przed przedostawaniem się do nich batrachofauny. W warunku GDOŚ określił parametry ogrodzenia, a także sposób jego połączenia z bramą lub furtką. Istotne jest, aby ogrodzenie na całej długości było szczelne. Jednocześnie GDOŚ dopuścił możliwość pozostawiania nieogrodzonych zbiorników, jeżeli ze względów technicznych, technologicznych lub organizacyjnych ich zlokalizowanie nie będzie możliwe w odległości minimum 10 m od końców przyczółków przejść dla zwierząt, lecz wtedy zbiorniki będą musiały być dostosowane dla zwierząt, według wytycznych określonych w warunku.

Kolejnym warunkiem, który doprecyzował GDOŚ jest warunek zawarty w punkcie I.2.42 decyzji RDOŚ w Poznaniu (punkt 18 niniejszej decyzji) dotyczący wygrodzeń herpetologicznych. Do wygrodzenia dodano odcinek projektowanej trasy w km od ok. 14+300 do ok. 14+500, który należy wyposażyć w wygrodzenie herpetologiczne z uwagi na przejście dla zwierząt zaplanowane do realizacji w km 14+400. W warunku wskazano także parametry wygrodzeń oraz wprowadzono obowiązek prowadzenia kontroli technicznych i utrzymaniowych wygrodzeń w określonych terminach.

RDOŚ w Poznaniu w punkcie I.2.43 swojej decyzji zawarł warunek w brzmieniu: „Ekran akustyczny oraz ekran przeciwolśnieniowy obsadzić zimozieloną roślinnością, w szczególności pnączami”. GDOŚ uszczegółowił kwestię wykonania nasadzeń pnączy wzdłuż ekranów akustycznych i antyolśnieniowych (punkt 19 niniejszej decyzji). Dodatkowo, w celu ochrony ornitofauny, adresat decyzji został zobowiązany do umieszczenia na ekranach akustycznych czarnych pionowych pasów o szerokości nie mniejszej niż 2 cm w odległościach nie większych niż 10 cm od siebie, w przypadku gdy ekrany akustyczne będą wykonywane jako przezroczyste.

GDOŚ uznał także za konieczne zmienić warunek zawarty w punkcie I.2.44 decyzji RDOŚ w Poznaniu (punkt 20 niniejszej decyzji) dotyczący zabezpieczenia obiektów odwodnieniowych. Uszczegółowienie warunku ma na celu ochronę zwierząt, w szczególności płazów, przed negatywnym oddziaływaniem urządzeń odwodnienia. Wskazano m.in. gdzie mają być lokalizowane studzienki, kolektory i inne elementy systemu odwodnienia drogi. Zrezygnowano z montażu krat stalowych o wielkości oczek nie większej niż 0,5x0,5 cm w otworach wlotowych na rowach z uwagi na możliwość zapychania się otworów wlotowych. Zastosowano w tym przypadku rozwiązanie kompromisowe pomiędzy wielkością oczek (czym mniejsze oczka tym lepsze zatrzymywanie zwierząt), a wymaganiami hydrologicznymi (czym mniejsze oczka tym łatwiejsze blokowanie przepływu). Zobowiązano inwestora do wykonania pochylni z betonu w przypadku, gdy studnia lub niecka zlokalizowana jest bezpośrednio przy wlocie do przepustu, co ma na celu umożliwienie zwierzętom swobodne przechodzenie przez przepust. Organ odwoławczy uznał także za konieczne nałożenie obowiązku prowadzenia kontroli, konserwacji i naprawy systemu odwodnienia drogi, a także określił częstotliwość wykonywania takich kontroli.

Modyfikacja warunku zawartego w punkcie I.2.45 decyzji RDOŚ w Poznaniu (dokonana w punkcie 21 niniejszej decyzji) wynika m.in. z treści uzupełnienia dokumentacji sprawy z 19 lipca 2023 r. Wskazano w nim, że „Szczegółowa analiza dostępności terenu, do którego Inwestor nabędzie tytuł prawnych w ramach projektowanej inwestycji wykazuje, iż nie będzie możliwości spełnienia wskazanego wyżej warunku, biorąc pod uwagę zachowanie odpowiednich odległości między sadzonkami oraz docelowy gabaryt drzew. Ponadto biorąc pod uwagę także konieczność realizacji kompensacji za wycinkę drzew na terenach leśnych, przy tak ograniczonej dostępności powierzchni proponuje się nasadzenie roślinności o ogólnej powierzchni ok. 6,8 ha w ramach niniejszej inwestycji oraz powierzchni ok. 5 ha w innej lokalizacji, tj. w dogodnych miejscach, w ramach sieci drogowej zarządzanej przez O/Poznań”. Dlatego też organ odwoławczy w zreformowanym warunku nałożył obowiązek wykonania nasadzeń zastępczych na zaproponowanych przez inwestora powierzchniach w obrębie pasa drogowego, na węzłach, na najściach do przejść dla zwierząt, na przejściach dla zwierząt, na terenach miejsc obsługi podróżnych i rondach oraz w innych miejscach zarządzanych przez Generalną Dyрекcyję Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Poznaniu. Dodatkowo w związku z wycinką drzew i utratą siedlisk dziuplaków adresat decyzji został zobowiązany do montażu, przed wykonaniem wycinki, budek lęgowych dla ptaków w liczbie i typach, które organ odwoławczy wskazał w omawianym warunku. Jednocześnie zobligowano inwestora do corocznego czyszczenia i konserwacji budek w określonym terminie. Usuwanie starych gniazd z budek jest konieczne z uwagi na bezpieczeństwo ptaków, które będą korzystały ze skrzynek w kolejnym sezonie. Pozostawianie zawartości skrzynek mogłoby skutkować namnażaniem się bakterii, grzybów chorobotwórczych, pasożytów. Ponadto nawarstwianie się materiału

mogłoby sprawić, że warstwy nakładane jedna na drugą będą niebezpiecznie zbliżać się do otworu wlotowego, a to może ułatwiać drapieżnikom dostawanie się do jaj i piskląt.

W punkcie 22 niniejszej decyzji GDOŚ zreformował warunek dotyczący nasadzeń zawarty w punkcie I.2.46 decyzji RDOŚ w Poznaniu. Modyfikacja tego warunku wynika m.in. z treści uzupełnienia dokumentacji sprawy z 19 lipca 2023 r., w której wyjaśniono, że „Określenie możliwości pozyskania takich sadzonek jest nierealne, zarówno ilościowo, jak i jakościowo, ponieważ nie ma pewności, czy w okresie od uzyskania wszelkich niezbędnych decyzji, a wejściem Wykonawcy na roboty, jakiegokolwiek sadzonki będą dostępne w obrębie terenu realizacji inwestycji. Dlatego też, biorąc pod uwagę dotychczasową praktykę, Inwestor będzie pozyskiwał materiał ze szkółek w formie i parametrze zgodnym z zapisami projektu zieleni, przygotowywanym na etapie Projektu Budowlanego. Pozwoli to na uzyskanie materiału wyrównanego o wskazanych parametrach i gatunkowo zgodnym z siedliskiem, w którym ma zostać nasadzony. Materiał taki, zgodnie z doświadczeniem Inwestora, ma większą szansę udatności i adaptacji w przekształconym, podczas budowy drogi, terenie”. Organ odwoławczy zgodził się z powyższymi wyjaśnieniami, ale uznał za zasadne wprowadzenie wytycznych dotyczących jakości stosowanego materiału nasadzeniowego, wymagań w procesie sadzenia oraz wskazanie wad materiału nasadzeniowego wykluczających możliwość jego użycia. Użycie do nasadzeń materiału o odpowiedniej jakości i parametrach zapewni zachowanie ich udatności.

Kolejnym warunkiem, który doprecyzował GDOŚ jest warunek zawarty w punkcie I.2.48 decyzji RDOŚ w Poznaniu (punkt 23 niniejszej decyzji) dotyczący prac nadzoru przyrodniczego. W zreformowanym warunku wskazano specjalistów, którzy powinni stanowić skład nadzoru przyrodniczego oraz wymieniono prace, które w szczególności powinny być prowadzone pod ich kierunkiem. Dodać w tym miejscu należy, że szczegółowe zadania specjalistów wchodzących w skład nadzoru przyrodniczego zostały określone również w innych warunkach niniejszej decyzji.

W punkcie 24 niniejszej decyzji GDOŚ zreformował warunek dotyczący czyszczenia nawierzchni o obniżonej hałaśliwości zawarty w punkcie I.2.50 decyzji RDOŚ w Poznaniu. Czyszczenie to, niezbędne do zachowania jej właściwości redukujących emisję hałasu, należy prowadzić regularne – minimum dwa razy w roku. Ma ono na celu oczyszczenie porów nawierzchni (np. strumieniem wody pod bardzo dużym ciśnieniem, ok. 100 bar i odessaniu wody wraz z zanieczyszczeniami lub przy wykorzystaniu powietrza pod bardzo dużym ciśnieniem), które wraz z eksploatacją ulegają zatkaniu zanieczyszczeniami. Pierwsze czyszczenie powinno odbyć się najpóźniej pół roku po położeniu nawierzchni. Przy zimowym utrzymaniu nawierzchni niedopuszczalne jest używanie środków mogących zanieczyścić pory, np. piasku, do odładzania należy stosować solankę o podwyższonej zawartości soli a do odśnieżania pługi z gumowym lemieszem. Zimowe zabiegi utrzymaniowe należy podejmować wcześniej niż na odcinkach drogi o innych nawierzchniach, ponieważ temperatura nawierzchni cichej spada szybciej niż nawierzchni tradycyjnych, a zamarznięcie wody znajdującej się w porach nawierzchni powoduje zniszczenia struktury górnej warstwy jezdni. Na nawierzchniach tradycyjnych sól miesza się z wodą na powierzchni jezdni, natomiast w przypadku nawierzchni porowatych, proces ten zachodzi wewnątrz porów, stąd konieczność stosowania solanki o podwyższonej zawartości soli.

W punkcie 25 niniejszej decyzji GDOŚ zreformował warunek dotyczący miejsca stosowania nawierzchnię o zmniejszonej hałaśliwości zawarty w punkcie I.3.7 decyzji RDOŚ

w Poznaniu, zmieniając numer drogi powiatowej z 2427P na 2515P. Korekta numeru spowodowana jest tym, że 1 stycznia 2020 r. Zarząd Dróg Powiatowych w Poznaniu przekazał fragment drogi o numerze DP2427P gminie Suchy Las a pozostający w Zarządzie Dróg Powiatowych odcinek, który znajduje się w obszarze projektowanej drogi ekspresowej S11 otrzymał nowy numer DP2515P.

RDOŚ w Poznaniu w punkcie I.3.20 decyzji zawarł warunek dotyczący zbiorników zastępczych dla batrachofauny. GDOŚ zmodyfikował ten warunek (punkt 26 niniejszej decyzji) uszczegółowiając wytyczne w zakresie budowy zbiorników kompensacyjnych dla batrachofauny, tak aby stworzyć optymalne warunki do bytowania płazów. Ponadto wprowadzono obowiązek prowadzenia ich kontroli w zakresie trwałości i warunków do rozrodu batrachofauny, a w razie konieczności przeprowadzania odmulania, likwidacji części roślinności czy odłowu ryb.

W punkcie 27 niniejszej decyzji GDOŚ zreformował warunek dotyczący przejść dla zwierząt zawarty w punkcie I.3.21 decyzji RDOŚ w Poznaniu. Modyfikacja tego warunku wynika m.in. z treści uzupełnienia z 17 lutego 2023 r. przedłożonego organowi odwoławczemu przez inwestora. Wskazano w nim, że „W związku ze zmianą przepisów projektowych (tj. rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 14 czerwca 2022 r. w sprawie warunków techniczno-budowlanych dotyczących dróg publicznych – Dz. U. z 2022 r. poz. 1518), a także ze względu na zaawansowany etap Koncepcji programowej (KP) zostały zauważone rozbieżności w stosunku do treści wydanej Decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (...)\", co powoduje konieczność doprecyzowania m.in. położenia projektowanych przejść dla zwierząt. Zmiany dotyczą przesunięć przejść dla zwierząt o kilka metrów w stosunku do ich lokalizacji wskazanych w decyzji RDOŚ w Poznaniu. Dotyczy to następujących obiektów: MS/PZDsz-4 i MS/PZDsz-4a w km 3+317 (w decyzji RDOŚ w Poznaniu wskazano km 3+320); MS/PZDsz-9 i MS/PZDsz-9a w km 11+887 (w decyzji RDOŚ w Poznaniu wskazano km 11+882). Ponadto, w celu lepszej czytelności warunku, dane dotyczące przejść dla zwierząt ujęto w formie tabelarycznej.

GDOŚ zreformował także warunek zawarty w punkcie II.2 decyzji RDOŚ w Poznaniu dotyczący monitoringu wykorzystania przejść dla zwierząt (w punkcie 28 niniejszej decyzji). Uszczegółowiono metodykę prowadzenia monitoringu, a także określono częstotliwość prowadzenia sesji monitoringowych. Doprecyzowano sposób prowadzenia monitoringu przy pomocy rynien wypełnionych piaskiem, a także dopuszczono jako metody dodatkowe monitoringu, identyfikację odchodów oraz śladów żerowania, uszkodzeń roślin itp. Uszczegółowiono ponadto, co powinny zawierać wyniki monitoringu przejść dla zwierząt, a mianowicie: listę gatunków zwierząt stwierdzonych na przejściu, strukturę gatunkową zwierząt, częstość użytkowania przejścia przez dany gatunek, stałość występowania gatunku na przejściu, a także interpretację wyników. W zreformowanym warunku zmniejszono także liczbę przepustów melioracyjnych przystosowanych do migracji płazów, które zostaną objęte monitoringiem. W ocenie GDOŚ bezcelowe jest prowadzenie go na wszystkich projektowanych obiektach. Z tego względu w warunku wskazano, aby monitoringiem objąć pięć takich obiektów. Ich wyboru dokona specjalista herpetolog, biorąc pod uwagę lokalne uwarunkowania środowiskowe, tj. położenie obszarów intensywnej migracji płazów.

W punkcie 29 niniejszej decyzji GDOŚ zreformował warunek dotyczący ponownej oceny oddziaływania na środowisko zawarty w punkcie III decyzji RDOŚ w Poznaniu. Modyfikacja tego warunku polega na wskazaniu dodatkowego zakresu tej oceny, którym objąć

należy także wpływ na środowisko organizacji i funkcjonowania miejsc obsługi podróżnych (MOP) i obwodów utrzymania drogi (OUD), ich zaopatrzenia w wodę, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony środowiska gruntowo-wodnego oraz ochronę zwierząt w przypadku zajścia konieczności przełożenia cieków. W ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko badany będzie także wpływ na aktualne cele ochrony obszarów Natura 2000: Puszcza Notecka PLB300015, Biedrusko PLH300001, Dolina Samicy PLB300013, Dolina Wełny PLH300043, Buczyzna w Długiej Goślinie PLH300056, z uwzględnieniem wpływu na cele działań ochronnych, określone w planach zadań ochronnych lub tymczasowych celach ochrony. Planowane przedsięwzięcie w wariantcie przewidzianym do realizacji (wariant WW) w części przebiega przez obszar Natura 2000 Biedrusko PLH300001 (na odcinku ok. 1,3 km) i obszar Natura 2000 Puszcza Notecka PLB300015 (na odcinku ok. 0,1 km). Ponadto w odległości do 5 km znajdują się inne obszary Natura 2000. Są to: Dolina Samicy PLB300013 (w odległości ok. 1 km), Dolina Wełny PLH300043 (w odległości ok. 2 km), Buczyzna w Długiej Goślinie PLH300056 (w odległości ok. 3,7 km). Dla obszarów Natura 2000 Biedrusko, Puszcza Notecka i Dolina Samicy obowiązują plany zadań ochronnych zawierające ustalenia dotyczące istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony ww. obszarów oraz cele działań ochronnych. Obszary Natura 2000 Dolina Wełny i Buczyzna w Długiej Goślinie nie posiadają obowiązujących planów zadań ochronnych. W uzupełnieniu dokumentacji z 17 lutego 2023 r. (str. 9-66) przedstawiono analizę oddziaływania planowanej inwestycji na gatunki i siedliska będące przedmiotami ochrony ww. obszarów Natura 2000. Podstawę oceny stanowiły ustalenia planów zadań ochronnych oraz standardowe formularze danych sporządzone dla poszczególnych obszarów. Przeprowadzona ocena oddziaływania nie wykazała znaczącego negatywnego oddziaływania na przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, ani na spójność i integralności sieci obszarów Natura 2000, niemniej jednak analiza uwzględniająca wpływ na cele działań ochronnych, określone w planach zadań ochronnych lub tymczasowych celach ochrony zostanie doprecyzowana na etapie ponownej oceny oddziaływania na środowisko.

W punkcie 30 niniejszej decyzji GDOŚ uchylił zapis w akapicie 3 od góry w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na str. 54 decyzji RDOŚ w Poznaniu i orzekł jego nowe brzmienie. W związku z opublikowaniem rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 24 czerwca 2022 r. w sprawie warunków techniczno-budowlanych dotyczących dróg publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1518), konieczne stało się dostosowanie charakterystyki przedsięwzięcia - część z podanych pierwotnie parametrów drogi została usuniętych z uwagi na fakt, że nie występują w nowym rozporządzeniu, inne natomiast zostały przez nie zmienione. W związku z tym w opisie pozostawiono tylko parametry charakterystyczne opisujące drogę i mogące mieć wpływ na oddziaływanie przedsięwzięcia na środowisko.

W punkcie 31 niniejszej decyzji GDOŚ uchylił zapis w akapicie 2 od dołu, zdanie 2 od dołu, w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na str. 54 decyzji RDOŚ w Poznaniu w brzmieniu: „W km ok.19+984 znajduje się obiekt inżynierski nad drogą powiatową nr P2061P i nasypy w tym miejscu osiagają ok. 7 m.” i orzekł zmieniając lokalizację obiektu na km 20+971. Zmiana wynika z tego, że w raporcie omyłkowo podano niewłaściwy pikietaż obiektu inżynierskiego WS-14 w ciągu projektowanej drogi

ekspresowej S11 (nad drogą powiatową P2061P) jako km około 19+984, w obszarze którego nasyp drogowy osiąga wysokość około 7 m. Poprawny pikietaż tego obiektu inżynierskiego to km około 20+971, co wyjaśnione zostało w uzupełnieniu dokumentacji z lutego 2023 r. Omyłka ta dotyczyła tylko części opisowej raportu, jego część graficzna jak i wszystkie wykonane analizy w zakresie oceny oddziaływania odnosiły się do właściwej lokalizacji obiektu.

Następnie w punkcie 32 niniejszej decyzji GDOŚ zreformował zapis dotyczący lokalizacji obiektów inżynierskich zawarty w akapicie 3 od góry w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na str. 55 decyzji RDOŚ w Poznaniu. Zapis został doprecyzowany zgodnie z uzupełnieniem dokumentacji z lutego 2023 r. Zmiana dotycząca obiektu WD-12 polega na zmianie numeru drogi powiatowej z 2427P na 2515P i spowodowana jest tym, że 1 stycznia 2020 r. Zarząd Dróg Powiatowych w Poznaniu przekazał fragment drogi o numerze DP2427P gminie Suchy Las a pozostający w Zarządzie Dróg Powiatowych odcinek, który znajduje się w obszarze projektowanej drogi ekspresowej S11 otrzymał nowy numer DP2515P.

GDOŚ uchylił także zapis w akapicie 2 od góry w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na str. 57, kontynuowany na str. 58 decyzji RDOŚ w Poznaniu i orzekł jego nowe brzmienie w punkcie 33 niniejszej decyzji. Zmiana wynika z tego, że w raporcie omyłkowo podano zakres i długości przebudowy kolizji energetycznych oraz gazowych, które zostały przygotowane wyłącznie na wewnętrzne potrzeby inwestora w celu określenia szacunkowych kosztów przebudowy poniższych kolizji. Zgodnie z uzupełnieniem z lutego 2023 r. precyzyjnie określono zakres niezbędnych przebudów sieci elektroenergetycznych i gazowych. W rejonie tych przebudów linii WN nie znajduje się zabudowa mieszkaniowa mogąca być w zakresie ponadnormatywnego oddziaływania przebudowywanych linii WN, w tym ich ponadnormatywnego oddziaływania akustycznego.

W punkcie 34 niniejszej decyzji GDOŚ zreformował zapis dotyczący lokalizacji cichej nawierzchni zawarty w akapicie 3 od dołu, zdanie 2, w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na str. 61 decyzji RDOŚ w Poznaniu. Zapis został doprecyzowany zgodnie z uzupełnieniem dokumentacji z lutego 2023 r. Zmiana spowodowana jest tym, że 1 stycznia 2020 r. Zarząd Dróg Powiatowych w Poznaniu przekazał fragment drogi o numerze DP2427P gminie Suchy Las a pozostający w Zarządzie Dróg Powiatowych odcinek, który znajduje się w obszarze projektowanej drogi ekspresowej S11 otrzymał nowy numer DP2515P.

GDOŚ uchylił także warunki zawarte w punkcie I.2.3, I.2.32, I.2.38.lit.c i I.2.39.lit. h decyzji RDOŚ w Poznaniu i umorzył postępowanie organu pierwszej instancji w tym zakresie, co uzasadniono poniżej.

GDOŚ uchylił warunek zawarty w punkcie I.2.3 decyzji RDOŚ w Poznaniu i umorzył postępowanie organu pierwszej instancji w tym zakresie (punkt 2 niniejszej decyzji). Zagadnienie dotyczące sposobu utwardzenia, a także zabezpieczenia podłoża zaplecza budowy i baz materiałowo-sprzętowych zostało ujęte w zreformowanym w punkcie 1 niniejszej decyzji warunku z punktu 1.2.2 decyzji RDOŚ w Poznaniu.

Ponadto GDOŚ uchylił warunek zawarty w punkcie I.2.32 decyzji RDOŚ w Poznaniu i umorzył postępowanie organu I instancji w tym zakresie (punkt 11 niniejszej decyzji). Sposoby zabezpieczenia drzew znajdujących się w obrębie i w bezpośrednim sąsiedztwie miejsca robót budowlanych, w tym zakaz składowania materiałów budowlanych, postoju sprzętu, pojazdów i maszyn budowlanych pod obrysem rzutu koron drzew, zostały ujęte w warunku zawartym w punkcie I.2.33. decyzji RDOŚ w Poznaniu zmodyfikowanym w punkcie 12 niniejszej decyzji.

W punkcie 16 niniejszej decyzji GDOŚ uchylił warunek zawarty w punkcie I.2.38.lit. c decyzji RDOŚ w Poznaniu ww. decyzji w brzmieniu: „na powierzchni przejścia górnego, pasy o szerokości ok. 2,5 m wzdłuż ekranów przeciwołnieniowych, utrzymywać w stanie niezakrzewionym i niezadrzewionym. Pasy regularnie wykaszają przynajmniej raz w roku, poza sezonem lęgowym ptaków, z pozostawieniem biomasy w miejscu wycięcia; na pozostałej powierzchni przejścia górnego oraz w strefach krawędziowych (usłonecznionych) przejść dolnych wykonać nasadzenia krzewów oraz bylin, pojedynczo i w grupach po kilka sztuk;” i umorzył postępowanie organu I instancji w tym zakresie. W związku z nałożeniem obowiązku wykonania nasadzeń pnączy wzdłuż ekranów akustycznych, warunek dotyczący koszenia, nałożony przez RDOŚ w Poznaniu, należało uchylić. Ponadto zasady dotyczące zagospodarowania powierzchni przejścia górnego, w tym realizacji nasadzeń, zostały zawarte w innych warunkach niniejszej decyzji.

W związku z możliwością wystąpienia konieczności przełożenia cieków, a w konsekwencji zmiany ich przebiegu, nastąpiła także konieczność uchylecia warunku zawartego w punkcie I.2.39.lit. h decyzji RDOŚ w Poznaniu i umorzenia postępowanie organu I instancji w tym zakresie (punkt 17 niniejszej decyzji).

W pozostałym zakresie GDOŚ utrzymał w mocy kwestionowaną decyzję RDOŚ w Poznaniu (punkt 35 niniejszej decyzji).

Rozpatrując sprawę organ odwoławczy rozpatrzył także zarzuty wniesione przez spółkę, do których odniósł się, wraz z uzasadnieniem, poniżej.

Ad. 1, 4

Odwołujący się podnieśli zarzuty naruszenia art. 7, art. 77 § 1 i art. 80 k.p.a. oraz art. 66 ust. 1 u.o.o.ś. W ich opinii RDOŚ w Poznaniu wydał kwestionowaną decyzję pomimo szeregu nieścisłości ujawnionych w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz braku wyjaśnienia wielu kwestii kluczowych dla ochrony środowiska.

GDOŚ nie zgadza się tej kwestii z odwołującymi się. Jak wskazano wyżej, dokumentacja sprawy została skutecznie uzupełniona w wyniku wezwań organu drugiej instancji. Analiza uzupełnień wykazała, iż dokumentacja została zgromadzona w stopniu wystarczającym do pełnego i prawidłowego rozpoznania sprawy. Jak podkreślono też już wyżej, GDOŚ, na podstawie weryfikacji zebranych w sprawie dokumentów, stanowisk właściwych organów oraz przedłożonych przez wnioskodawcę wyjaśnień, stwierdził, że w sprawie nie występują przesłanki odmowy uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia, a planowana inwestycja przy zachowaniu wymogów zreformowanych w niniejszej decyzji nie będzie powodować negatywnego oddziaływania dla terenów sąsiednich, nie wpłynie na pogorszenie stanu środowiska przyrodniczego ani nie będzie miała negatywnego wpływu na warunki życia i zdrowia ludzi. Nie można więc stwierdzić by w sprawie doszło do naruszenia art. 7, art. 77 § 1 i art. 80 k.p.a. oraz art. 66 ust. 1 u.o.o.ś. W toku postępowania dotrzymano zasady prawdy obiektywnej oraz zasady uwzględniania interesu społecznego i słusznego interesu obywateli – podjęto, skutecznie, wszelkie czynności niezbędne do dokładnego

wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli. Materiał dowodowy został zebrany w sposób wyczerpujący i jest zgodny z wymogami wynikającymi z art. 66 ust. 1 u.o.o.ś., co umożliwiło jego szczegółowe rozpatrzenie i dokonanie oceny oddziaływania na środowisko na podstawie całokształtu materiału dowodowego, w myśl art. 62 ust. 1 u.o.o.ś.

W odwołaniu podniesiono, że w raporcie wskazano, że inwestycja będzie miała neutralny wpływ na cel środowiskowy wynikający z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego (cel: 30.2. zachowanie, wzbogacanie lub odtwarzanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej. Za główne zasady uznaje się: zachowanie obszarów ważnych dla ochrony różnorodności florystycznej i faunistycznej oraz siedliskowej, zachowanie i odtwarzanie ciągłości przestrzennej systemów przyrodniczych poprzez zapobieganie fragmentacji ekosystemów). Tymczasem, zdaniem spółki, realizacja inwestycji przyczyni się do częściowej likwidacji oraz fragmentacji ekosystemów, a migracja zwierząt zostanie ograniczona z powodu wygradzenia drogi - trudno jest zatem uznać, by wpływ przedsięwzięcia był neutralny.

W ocenie GDOŚ realizacja przedsięwzięcia nie koliduje z celem środowiskowym wynikającym z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Oczywiście jest, że każde przedsięwzięcie będzie ingerować w teren poprzez jego zajęcie, a droga stanowi barierę migracyjną dla zwierząt, ale kwestie te każdorazowo podlegają ocenie i stosownie do skali ingerencji przedsięwzięcia w środowisko podejmuje się działania minimalizujące negatywne oddziaływanie. Tak też stało się w przedmiotowej sprawie. Jak wskazano zarówno w kwestionowanej decyzji RDOŚ w Poznaniu, jak i wyżej, w niniejszej decyzji, planowana trasa nie będzie mieć znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 i inne obszarowe formy ochrony przyrody, których celem jest m.in. utrzymywanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej. Planowane przedsięwzięcie w części przebiega przez obszar Natura 2000 Biedrusko PLH300001 (na odcinku ok. 1,3 km) i obszar Natura 2000 Puszcza Notecka PLB300015 (na odcinku ok. 0,1 km). Ponadto w odległości do 5 km znajdują się inne obszary Natura 2000. Są to: Dolina Samicy PLB300013 (w odległości ok. 1 km), Dolina Wełny PLH300043 (w odległości ok. 2 km), Buczyzna w Długiej Goślinie PLH300056 (w odległości ok. 3,7 km). Przeprowadzona ocena oddziaływania nie wykazała znaczącego negatywnego oddziaływania na przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, ani na spójność sieci i integralności obszarów Natura 2000. Ponadto, kierując się zasadą ostrożności, analiza uwzględniająca wpływ na cele działań ochronnych, określone w planach zadań ochronnych lub tymczasowych celach ochrony dla tych obszarów zostanie doprecyzowana na etapie ponownej oceny oddziaływania na środowisko (warunek zmodyfikowany w punkcie 29 niniejszej decyzji). Przedsięwzięcie przebiegać będzie też przez obszar chronionego krajobrazu „Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka”, przy czym dla obszaru tego nie ma obowiązujących zakazów. Dla przedsięwzięcia zaplanowano szereg działań minimalizujących jego wpływ na środowisko przyrodnicze, opisany szczegółowo w decyzji organu I instancji, począwszy od kwestii wycinki i nasadzeń kompensujących; ochrony, przenoszenia i odtwarzania siedlisk płazów, przenoszenia mrowisk, ochrony ptaków (np. pasy na ekranach akustycznych), ochrony ryb, gadów, nietoperzy, bezkręgowców. W celu zminimalizowania efektu barierowego trasy zaprojektowano bezpieczne, w połączeniu z wygradzeniem trasy, przejścia dla zwierząt górne i dolne różnej wielkości, dedykowane różnym grupom zwierząt, w tym dużym ssakom.

Według spółki, wybór wariantów analizowanych w raporcie dokonany został bez dostatecznego uzasadnienia. Inwestor nie wyjaśnił, z jakich względów przyjął wariant 2 jako wariant alternatywny, tym bardziej że wariant ten - co wskazano w odwołaniu, także przy innych zarzutach - nie stanowi racjonalnej alternatywy zarówno pod kątem przebiegu inwestycji, jak i pod kątem jej wpływu na środowisko naturalne.

Powyższy zarzut w ocenie GDOŚ jest również niesłuszny, w raporcie w sposób wyczerpujący uzasadniono wybór wariantów (str. 43-44 raportu i dalsze). Za zaniechaniem wariantowania po zachodniej stronie Obornik przemawiały względy związane z obszarami Natura 2000, jak również inne: techniczne, ekonomiczne, i społeczne. Na str. 47 i 48 raportu przedstawiono argumenty, które zdecydowały o nie uwzględnieniu w wariantowaniu wariantu społecznego „Parkowo”. Jest on dłuższy i nie spełnia funkcji obwodnicy Obornik, przebiega w obszarze ujęcia wody, utrudnia połączenia z niektórymi miejscowościami, powoduje większą defragmentację terenów przyrodniczych, nie wpisuje się w układ drogowy. Z odrzuceniem wariantu 1, 3 i 4 zdecydowały m.in. odpowiednio: bliskie przejście koło Rożnowa i Kowanowa; protesty społeczne i kolizja z obszarem działek Zespołu Dworskiego w Gołaszynie; kwestie przejścia przez obszar Natura 2000. Podkreślenia natomiast wymaga, że wnioskowany wariant wynikowy (WW) stanowi połączenie preferowanych przez społeczeństwo wariantów na poszczególnych odcinkach drogi.

W opinii GDOŚ wariant 2 (W2) stanowi racjonalną alternatywę dla wariantu preferowanego. O racjonalności wariantu przemawia możliwość jego realizacji w kształcie, który odpowiada funkcji, jaką ma pełnić przedsięwzięcie. Taka sytuacja ma miejsce w analizowanym przypadku. W odniesieniu do wariantu alternatywnego nie zdiagnozowano okoliczności świadczących o braku możliwości realizacji przedsięwzięcia w jego kształcie.

Spółka podnosi, że w raporcie niekonsekwentnie wskazuje się, iż wariant 2 „przewiduje zaprojektowanie obwodnicy miejscowości Oborniki po jej wschodniej stronie z ominięciem zabudowy istniejącej mieszkalnej” (str. 45 raportu), a następnie, że wybór tego wariantu wiązałby się z koniecznością wyburzenia 11 budynków mieszkalnych. GDOŚ wyjaśnia, że każdy z wariantów, mimo ominięcia zabudowy Obornik, wiąże się z koniecznością wyburzeń, w wariantcie 2 (W2) – 31 budynków, w tym 11 mieszkalnych, w wariantcie wynikowym (WW) – 27 wyburzeń, w tym 7 budynków mieszkalnych.

Według spółki w dokumentacji brak jest spójności także, jeśli chodzi o kwestię naruszenia obszaru Natura 2000 - na str. 45 raportu wskazano, że „projektowany odcinek drogi ekspresowej S11 w wariantcie 2 narusza obszary Natura 2000 na końcu projektowanej trasy na długości około 800 m”, zaś dalej na str. 51: „Projektowany odcinek drogi ekspresowej S11 w wariantcie 2 (W2) narusza obszary Natura 2000 Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Notecka na pierwszych 50 m inwestycji oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Biedrusko na końcu projektowanej trasy na długości około 1300 m”.

Kwestia ta została wyjaśniona w odpowiedzi na wezwanie do uzupełnienia dokumentacji, za prawidłowy uznać należy zapis na str. 51 raportu.

Odwolujący się wskazują, że w raporcie nie przedstawiono także żadnego uzasadnienia dla odrzucenia wariantu społecznego Gminy Oborniki. Opis tego wariantu sprowadza się jedynie do wskazania przebiegu trasy. W przypadku wariantu „Parkowo” wskazano na takie aspekty jak „zaproponowany wariant powoduje znaczne wydłużenie planowanej drogi ekspresowej”, „powoduje kolejną defragmentację terenów podlegających ochronie”, „utrudnia połączenie miejscowości Parkowo, Jaracza, Wełna, Rożnowo z planowaną trasą S11”.

Argumenty te nie mają zastosowania do wariantu społecznego Gminy Oborniki, a z treści raportu i decyzji nie wynika czemu został on odrzucony, mimo, że wariant ten omijał obszary Natura 2000, a zatem mógłby być korzystniejszy pod względem ochrony środowiska i stanowić realną alternatywę dla wariantu inwestorskiego.

Odnosząc się do tego zarzutu wyjaśnić trzeba, że inwestor nie jest zobowiązany do analizy wariantów przedłożonych mu przez społeczeństwo (aczkolwiek oczywiście, gdyby chciał, może wziąć je pod uwagę), ani wyjaśniania też, czemu wariant taki nie został wzięty pod uwagę. Brak uzasadnienia w tym zakresie nie wskazuje więc na wadliwość raportu. Ponadto, jak podkreślono już wyżej, wnioskowany wariant wynikowy (WW) stanowi połączenie preferowanych przez społeczeństwo wariantów na poszczególnych odcinkach drogi.

Kolejny zarzut dotyczy tego, że w kwestionowanej decyzji wskazano w sposób lakoniczny, że „ze względu na brak precyzyjnych informacji w niniejszej decyzji określono ogólne warunki dotyczące konieczności zaprojektowania rozwiązań minimalizujących, ograniczających lub eliminujących ryzyko zanieczyszczenia gruntu i wód podziemnych terenu OUD.” (str. 29 decyzji) – tym samym RDOŚ w Poznaniu nie przeanalizował tej kwestii, ani też nie wezwał inwestora do wyjaśnień w tym zakresie.

Kwestia ta była przedmiotem wezwań zarówno RDOŚ w Poznaniu, jak i GDOŚ i wyjaśniona w zakresie możliwym na obecnym etapie projektowym przedsięwzięcia – uzupełnienie z maja 2021 r., z lipca 2021 r. i lipca 2023 r. Ponadto, zgodnie z warunkiem zawartym w punkcie 27 niniejszej decyzji, zagadnienie wpływu na środowisko organizacji i funkcjonowania miejsc obsługi podróżnych (MOP) i obwodów utrzymania drogi (OUD), ich zaopatrzenia w wodę, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony środowiska gruntowo-wodnego będą przedmiotem ponownej oceny oddziaływania na środowisko, która pozwoli na doprecyzowanie działań minimalizujących na etapie projektu budowlanego.

W odwołaniu podniesiono także, że z raportu wynika, że „W przypadku dużych prędkości ruchu, jakie planowane są na przedmiotowej drodze ekspresowej S11 (120 km/h dla pojazdów osobowych oraz 80 km/h dla pojazdów ciężarowych) oraz przy dużym udziale pojazdów ciężkich, obserwuje się w praktyce brak skuteczności cichych nawierzchni” (str. 70 raportu), zaś w treści decyzji (str. 61 decyzji) wskazano, że: „Prowadzone będzie regularne czyszczenie nawierzchni o obniżonej hałaśliwości, zastosowanej na drogach poprzecznych, niezbędne do zachowania jej właściwości redukujących emisję hałasu”, a także: „Na wschodniej części odcinka drogi powiatowej 2055P od przyczółka zachodniego wiaduktu do końca jej przebudowy zastosowana zostanie nawierzchnia o zmniejszonej hałaśliwości o skuteczności co najmniej 3 dB w stosunku do nawierzchni tradycyjnej, tj. zwykłego asfaltu gładkiego. Na odcinku drogi powiatowej 2427P wchodzącej w zakres przebudowy zastosowana zostanie nawierzchnia o zmniejszonej hałaśliwości o skuteczności co najmniej 2 dB w stosunku do nawierzchni tradycyjnej, tj. zwykłego asfaltu gładkiego”. W decyzji RDOŚ w Poznaniu stwierdził także, iż „w odniesieniu do drogi powiatowej 2427P Chludowo-Zielątkowo wnioskodawca nie wskazał żadnych rozwiązań przeciwhałasowych, pomimo że izolinie dopuszczalnego poziomu hałasu obejmują niewielkie fragmenty terenów wymagających ochrony akustycznej. Regionalny Dyrektor zbadał, że wystarczającym rozwiązaniem zapewniającym zachowanie dopuszczalnych poziomów hałasu pochodzącego z tej drogi będzie zastosowanie nawierzchni o zmniejszonej hałaśliwości”. W ocenie spółki stanowiska RDOŚ w Poznaniu i inwestora są zatem sprzeczne.

Odnosząc się do powyższego zarzutu wyjaśnić trzeba, że obowiązkiem organu prowadzącego postępowanie jest weryfikacja dokumentacji sprawy i możliwe są sytuacje, kiedy organ ten nie podziela opinii wyrażonych w raporcie, aczkolwiek nie dotyczy to akurat poruszanej kwestii. Z oceny oddziaływania na środowisko wynika, że zastosowanie cichej nawierzchni na ww. odcinkach dróg powiatowych (przy czym zaznaczyć trzeba, iż nastąpiła zmiana numeracji w odniesieniu do drogi powiatowej numer 2427P, korekta numeru spowodowana jest tym, że 1 stycznia 2020 r. Zarząd Dróg Powiatowych w Poznaniu przekazał fragment drogi o numerze DP2427P gminie Suchy Las a pozostający w Zarządzie Dróg Powiatowych odcinek, który znajduje się w obszarze projektowanej drogi ekspresowej S11 (otrzymał nowy numer DP2515P) będzie stanowić skuteczne narzędzie minimalizacji oddziaływań akustycznych.

Dodać w tym miejscu można również, że w punkcie 24 niniejszej decyzji GDOŚ zreformował warunek dotyczący czyszczenia nawierzchni o obniżonej hałaśliwości zawarty w punkcie I.2.50 decyzji RDOŚ w Poznaniu. Czyszczenie to, niezbędne do zachowania jej właściwości redukujących emisję hałasu, prowadzone będzie regularne – minimum dwa razy w roku. Ma ono na celu oczyszczenie porów nawierzchni (np. strumieniem wody pod bardzo dużym ciśnieniem, ok. 100 bar, i odessaniu wody wraz z zanieczyszczeniami lub przy wykorzystaniu powietrza pod bardzo dużym ciśnieniem), które wraz z eksploatacją ulegają zatkaniu zanieczyszczeniami. Pierwsze czyszczenie powinno odbyć się najpóźniej pół roku po położeniu nawierzchni. Przy zimowym utrzymaniu nawierzchni niedopuszczalne jest używanie środków mogących zanieczyścić pory, np. piasku, do odładzania należy stosować solankę o podwyższonej zawartości soli a do odśnieżania pługów z gumowym lemieszem. Zimowe zabiegi utrzymaniowe będą podejmowane wcześniej niż na odcinkach drogi o innych nawierzchniach, ponieważ temperatura nawierzchni cichej spada szybciej niż nawierzchni tradycyjnych, a zamarznięcie wody znajdującej się w porach nawierzchni powoduje zniszczenia struktury górnej warstwy jezdni. Na nawierzchniach tradycyjnych sól miesza się z wodą na powierzchni jezdni, natomiast w przypadku nawierzchni porowatych, proces ten dokonuje zachodzi wewnątrz porów, stąd w warunku wprowadzono konieczność stosowania solanki o podwyższonej zawartości soli.

Kolejna nieścisłość w dokumentacji wskazana przez spółkę w odwołaniu dotyczy ryzyka wystąpienia poważnej awarii - oceniając tę kwestię w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wskazano: „z uwagi na brak danych dotyczących częstotliwości wypadków w transporcie ciężkim na przedmiotowym odcinku drogi krajowej S11, wykorzystano oszacowania mające zastosowanie do przewozów w Szwajcarii na początku lat 90”. Na podstawie tych danych stwierdzono następnie, że „Powyższe pozwala na stwierdzenie, iż prawdopodobieństwo wystąpienia poważnych awarii lub katastrof naturalnych i budowlanych związane ze zmianą klimatu należy oszacować, jako niskie”. Zdaniem odwołujących się rzetelność tych szacunków budzi poważne wątpliwości biorąc pod uwagę dane przyjęte do oszacowania ryzyka, tj. dane sprzed ok. 30 lat dla państwa o zupełnie innych uwarunkowaniach.

W kwestii tej GDOŚ podzielił opinię odwołujących się i wezwał inwestora do wyjaśnień w zakresie ryzyka wystąpienia poważnej awarii. W wyjaśnieniach z lipca 2023 r. przedstawiono szczegółowo analizę ryzyka wystąpienia poważnej awarii w horyzoncie czasowym do 2036 r. w odniesieniu do ryzyka takiego jak zagrożenie zdrowia i życia ludzi (pożar, wybuch, uwolnienie substancji toksycznych), zagrożenie dla wód podziemnych (uwolnienie

węglowodorów, uwolnienie innych substancji) i zagrożenie dla wód powierzchniowych (uwolnienie węglowodorów, uwolnienie innych substancji). Otrzymane wyniki są porównywalne lub niższe od akceptowalnych poziomów ryzyka. Biorąc więc pod uwagę, iż dokumentacja sprawy została w ww. zakresie skutecznie uzupełniona zarzut skarżących nie ma wpływu na wynik sprawy.

Kolejną kwestią, która niepokoi odwołujących się, jest kwestia migracji zwierząt. W decyzji wskazano, że jednym z głównych szlaków migracji dużych ssaków (prócz doliny Warty) jest odcinek w km 11+100 — 16+500. Obszar ten stanowi miejsce intensywnej migracji zwierząt, w tym jeleni, która odbywa się przez tereny polne, tzw. szerokim frontem. W raporcie nie zaplanowano żadnego przejścia dla dużych zwierząt na tym odcinku, jednocześnie wskazując na zasadność budowy takiego obiektu. Brak możliwości budowy funkcjonalnego przejścia na tym odcinku uzasadniono rozproszoną migracją, problemami związanymi z presją zabudowy oraz obecnością istniejącej DK11 i linii kolejowej Poznań - Piła. RDOŚ w Poznaniu w kwestionowanej decyzji określił konieczność budowy przejścia dla zwierząt dużych o szerokości 40 m, mimo, że raporcie wskazano brak możliwości realizacji funkcjonalnego przejścia dla dużych zwierząt. Realizacja przejścia o charakterze pozornym nie stanowi dostatecznej ochrony dla środowiska, a ponadto plac budowy zlokalizowany będzie w sąsiedztwie miejsc rozrodu płazów i gadów oraz siedlisk innych małych zwierząt. Zdaniem odwołujących się, przejście to nie dość, że z dużym prawdopodobieństwem nie spełni swojej funkcji w odniesieniu do dużych ssaków, to dodatkowo na etapie jego realizacji może negatywnie oddziaływać na miejsca rozrodu płazów i gadów oraz siedlisk innych małych zwierząt.

Zagadnienia te szczegółowo zbadane zostały przez GDOŚ i były przedmiotem wezwań do uzupełnienia dokumentacji. Wyjaśnienia z lutego 2023 r. i lipca 2023 r. pozwoliły na zaprojektowanie spójnego systemu przejść dla zwierząt, uwzględniającego także przejścia na odcinku w km 11+100 — 16+500 (w punkcie 27 niniejszej decyzji GDOŚ zreformował warunek dotyczący przejść dla zwierząt zawarty w punkcie I.3.21 decyzji RDOŚ w Poznaniu).

Odwołujący się podnoszą również, że RDOŚ w Poznaniu w kwestionowanej decyzji przyjął, że „nie ma potrzeby przeprowadzania pomiarów zanieczyszczeń powietrza”, uzasadniając swoje stanowisko tym, że „dotychczasowe analizy porealizacyjne dla dróg kategorii ekspresowej przedkładane do Regionalnego Dyrektora, w ramach których wykonywano takie pomiary, nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń do powietrza”. Zdaniem spółki argument ten nie ma żadnej merytorycznej podstawy, zaś powoływanie się na analizy porealizacyjne w innych sprawach i uzasadnianie nimi odmowy należytego wyjaśnienia sprawy narusza także zasadę zaufania.

Odpowiadając na powyższy zarzut zacząć trzeba od tego, że twierdzenie RDOŚ w Poznaniu przywołane zostało przez odwołujących się bez pełnego kontekstu, w którym padło. Stanowiło ono odpowiedź na postulat wykonania analizy porealizacyjnej w zakresie ochrony powietrza w okresie zimowym przedłożony przez Towarzystwo Ochrony Środowiska „LAS” pismem z 9 lutego 2022 r. w ramach udziału społeczeństwa. RDOŚ w Poznaniu wyjaśnił, że wniosek ten został częściowo uwzględniony a w decyzji organu pierwszej instancji nałożono w punkcie VI warunek wykonania analizy porealizacyjnej m.in. w zakresie ochrony powietrza, poprzez wykonanie analizy rozprzestrzeniania dwutlenku azotu w powietrzu z uwzględnieniem rzeczywistego natężenia ruchu. RDOŚ w Poznaniu wytłumaczył, że analiza porealizacyjna w tym zakresie dokona porównania ustaleń zawartych w raporcie, w szczególności ustaleń

dotyczących zakresu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko z rzeczywistym oddziaływaniem przedsięwzięcia na powietrze i wskazał, że w jego opinii nie ma potrzeby przeprowadzania [innych niż pomiary dwutlenku azotu – wyjaśnienia GDOŚ] pomiarów zanieczyszczeń powietrza, bowiem dotychczasowe analizy porealizacyjne dla dróg kategorii ekspresowej przedkładane do RDOŚ, w ramach których wykonywano takie pomiary, nie wykazywały przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń do powietrza. RDOŚ w Poznaniu wskazał ponadto, że taki pomiar zanieczyszczenia nie będzie reprezentacyjny, bowiem pełną skalę rzeczywistego oddziaływania przedsięwzięcia na powietrze zobrazują obliczenia rozprzestrzeniania się najistotniejszego zanieczyszczenia związanego z drogą, tj. dwutlenku azotu, dokonane w oparciu o rzeczywiste natężenie ruchu.

GDOŚ przychyła się w tej kwestii do stanowiska organu pierwszej instancji. W niniejszej sprawie analiza oddziaływania przedsięwzięcia na powietrze została przeprowadzona w pełni, nie wykazała prognozowanych przekroczeń norm zanieczyszczenia powietrza i nie wystąpiły też przesłanki nałożenia analizy porealizacyjnej w zakresie badania wszystkich zanieczyszczeń powietrza. W ocenie GDOŚ w analizowanym przypadku informację o ewentualnych oddziaływaniach przedsięwzięcia na powietrze uzyskać będzie można na podstawie badania dwutlenku azotu. Twierdzenie RDOŚ w Poznaniu odnośnie wyników innych analiz porealizacyjnych nie stanowi więc nieusadnionej odmowy wyjaśnienia jakiejś kwestii, ale jest dodatkowym argumentem wynikającym z doświadczenia organu, który przeprowadził szereg podobnych postępowań. Zarzut w tym zakresie należy uznać więc za niesłuszny.

Kolejna kwestia poruszona w odwołaniu dotyczy uwag i wniosków Towarzystwa Ochrony Środowiska „LAS” wniesionych w ramach udziału społeczeństwa. Stowarzyszenie to zgłosiło swoje uwagi i wnioski pismem z 9 lutego 2022 r. Dotyczyły one m.in. konieczności ograniczenia szumu generowanego przez samochody poprzez budowę niskiego ekranu oraz zobowiązanie wnioskodawcy do odniesienia się do kwestii rzekomo korzystnego poprowadzenia drogi po nasypie. Odnosząc się do tych uwag RDOŚ w Poznaniu wskazał w decyzji, że „hałas będzie mieścił się w normach dotyczących dopuszczalnego poziomu hałasu”, nie zważając na możliwość poprawienia komfortu okolicznych mieszkańców (fakt, że hałas będzie mieścił się w dopuszczalnych normach nie wyklucza zastosowania dodatkowych środków ochronnych).

Zarzut w powyższym zakresie jest niesłuszny. W sytuacji, w której oddziaływanie generowane przez przedsięwzięcie mieści się w granicach norm, organ administracji nie może nałożyć na inwestora dodatkowych obowiązków związanych z zwiększeniem komfortu mieszkańców. Rolą organu wydającego decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach jest określenie ram realizacji przedsięwzięcia, tak by było ono zgodne z wymogami prawa, nie zaś poprawa komfortu mieszkańców. RDOŚ w Poznaniu wyjaśnił dokładnie swoje stanowisko, które GDOŚ w pełni popiera, wskazując: „Brak jest natomiast podstaw prawnych do nałożenia na wnioskodawcę dodatkowych rozwiązań przeciwhałasowych w postaci niskich ekranów celem wyeliminowania szumu generowanego przez koła samochodów, jeżeli hałas z tym związany mieści się w normach dotyczących dopuszczalnego poziomu hałasu. Należy tu zaznaczyć, że *Regionalny Dyrektor* jako organ administracji wydający decyzje może działać jedynie w granicach prawa”. Co do zaś „rzekomo” korzystnego poprowadzenia drogi po nasypie, to organ pierwszej instancji prawidłowo wyjaśnił, że prowadzenie drogi po nasypie może być korzystne dla zmniejszenia poziomu szumu generowanego na styku opony z

nawierzchnią z uwagi na ugięcie fali akustycznej na krawędzi nasypu. Krawędź nasypu wówczas może pełnić rolę krawędzi ekranu akustycznego, bowiem źródło hałasu związane z oddziaływaniem opona - nawierzchnia drogowa jest zlokalizowane bardzo nisko.

Spółka podniosła w odwołaniu, że Towarzystwo Ochrony Środowiska „LAS” wnioskowało także o przyjęcie danych dotyczących natężenia ruchu dla najbardziej niekorzystnej doby i zobowiązanie inwestora do przeprowadzenia pomiarów poziomu hałasu w ramach analizy porealizacyjnej w dniach z największym obciążeniem ruchu oraz do dokonania pomiarów zgodnie z rozporządzeniem, bez zawężania ich wytycznymi wewnętrznymi Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad. W odpowiedzi RDOŚ w Poznaniu wskazał, że: „Dane liczbowe prezentują średnioroczny ruch dobowy i obarczone są dużą niepewnością. W takiej sytuacji prognozowanie ruchu na lata 2026 i 2036 dla najbardziej niekorzystnej doby byłoby obarczone jeszcze większą niepewnością, tym bardziej że prognozy dotyczą drogi po nowym śladzie. Z tego też powodu nie uwzględniono wniosku Towarzystwa w tym zakresie.” Zdaniem spółki, *clou* dokonywania prognoz jest właśnie ich niepewność. Dane te ponadto stanowią dla społeczeństwa istotny punkt odniesienia choćby do potencjalnego ruchu w okolicy, a odmowa uwzględnienia powyższego wniosku nie została dostatecznie uzasadniona.

Również ten zarzut w ocenie GDOŚ jest niesłuszny. RDOŚ w Poznaniu prawidłowo przyjął brak zasadności prognozowania ruchu na lata 2026 i 2036 dla najbardziej niekorzystnej doby. Oczywiście istotą prognozowania jest jego niepewność, ale z tego względu właśnie należy je podejmować tak, by ta niepewność była jak najmniejsza. Organ pierwszej instancji prawidłowo ocenił, że obliczenia dla najbardziej niekorzystnej doby, dodatkowo dla drogi po nowym śladzie, obarczone byłyby tak dużą niepewnością, że niczemu by wyniki takie nie mogły posłużyć, a nawet prowadzić do nieprawidłowych wniosków. Ponadto nie jest prawdą, że RDOŚ w Poznaniu nie uzasadnił dostatecznie odmowy uwzględnienia wniosku w tym zakresie.

Przypomnieć również w tym miejscu trzeba, że RDOŚ w Poznaniu zobowiązał inwestora, w ramach analizy porealizacyjnej, do wykonania pomiarów poziomu hałasu dla najbardziej niekorzystnej doby (zgodnie z wnioskiem Towarzystwa Ochrony Środowiska „LAS”), co pozwoli na właściwą weryfikację przyjętych założeń. Pomiary przeprowadzone zostaną zgodnie z metodyką wskazaną w przepisach w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem. Ponadto, mając na uwadze niepewność związaną z prognozowaniem oddziaływania hałasu w decyzji określono warunek zaprojektowania fundamentów ekranów w taki sposób, aby można je było podwyższyć, w przypadku stwierdzenia, na podstawie pomiarów, przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu.

Podsumowując, zarzuty naruszenia art. 7, art. 77 § 1 i art. 80 k.p.a. oraz art. 66 ust. 1 u.o.o.ś należy uznać za niesłuszne.

Ad. 2

Zdaniem spółki, przedstawiony w postępowaniu raport, nawet uwzględniając uzupełnienia i wyjaśnienia inwestora, nie spełnia wymogów wynikających z art. 66 ust. 1 pkt 5 i 6 u.o.o.ś., zgodnie z którymi powinien on zawierać opis wariantów uwzględniający szczególne cechy przedsięwzięcia lub jego oddziaływania, w tym: wariantu proponowanego przez wnioskodawcę oraz racjonalnego wariantu alternatywnego, oraz racjonalnego wariantu najkorzystniejszego dla środowiska wraz z uzasadnieniem ich wyboru, a także określenie

przewidywanego oddziaływania na środowisko analizowanych wariantów. Zwraca ona przy okazji uwagę na okoliczność, że, zgodnie z orzecznictwem sądów administracyjnych, zaakceptowanie w dotychczasowym toku postępowania wadliwego raportu przez organy uzgadniające i opiniujące nie może stanowić skutecznego argumentu przemawiającego za uznaniem jego treści za kompletną czy zgodną z obowiązującym prawem.

Odwołujący się wskazuje, że w orzecznictwie dominuje pogląd, zgodnie z którym w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko należy przedstawić trzy warianty: wariant proponowany przez wnioskodawcę, racjonalny wariant alternatywny oraz wariant najkorzystniejszy dla środowiska. Spółka podkreśla ponadto, że wariant alternatywny powinien być wykonalny (możliwy do przeprowadzenia z technicznego oraz ekonomicznego punktu widzenia) i powinien różnić się od wariantu proponowanego przez inwestora, a także być konkretny (rzetelnie opisane, by móc go porównać z innymi i ocenić). Inwestor nie może także uchylać się od przedstawienia w raporcie racjonalnego wariantu alternatywnego i analizy jego oddziaływania na środowisko uzasadniając to aspektami ekonomicznymi.

„Alternatywność” wariantu, zdaniem strony, oznacza, że racjonalny wariant alternatywny musi różnić od wariantu proponowanego przez inwestora w zakresie oddziaływania na środowisko (wariant zerowy nie jest więc wariantem alternatywnym, gdyż w ogóle nie oddziałuje on na środowisko). „Alternatywność” wymaga również zaproponowania wariantu różnego pod względem kryteriów przestrzennych (np. lokalizacja, skala i wielkość przedsięwzięcia) lub technologicznych (np. rodzaj użytych materiałów, moc i produktywność urządzeń), a nawet społecznych.

Spółka uważa, że wariant racjonalny nie może mieć także charakteru pozornego, czyli nie może się sprowadzać do zaproponowania realizacji przedsięwzięcia w tej samej lokalizacji przy niewielkich różnicach technologicznych, choć z drugiej strony należy zachować tożsamość planowanego przedsięwzięcia - warianty nie mogą stanowić dwóch różnych inwestycji. Na poparcie swojego stanowiska odwołujący się przytoczyli wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, dalej WSA, w Gdańsku z 21 grudnia 2017 r., sygn. akt: II SA/Gd 628/17, źródło; CBOSA: „Wariant alternatywny - racjonalny - musi być konkretny, powinien zawierać elementy pozwalające na jego identyfikację, wyróżnienie cech charakteryzujących go i w efekcie pozwalających na porównanie z wariantem proponowanym przez inwestora. Wariantem alternatywnym nie jest zmiana lokalizacyjna przedsięwzięcia (zmiana posadowienia planowanego budynku inwentarskiego względem zabudowy mieszkaniowej obcej) ani propozycja innego systemu wentylacyjnego (mechanicznego bądź grawitacyjnego)”.

GDOŚ co do zasady podziela wyżej przedstawione stanowisko odwołujących się odnośnie zasad wariantowania przedsięwzięć, jednakże wskazuje, że w analizowanym przypadku nie doszło do wadliwości, o których mówi w odwołaniu spółka, co uzasadnione zostało poniżej.

W opinii organu drugiej instancji dokumentacja sprawy zawiera prawidłowy opis wariantów. Zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 5 u.o.o.s., raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien zawierać informacje umożliwiające analizę kryteriów wymienionych w art. 62 ust. 1 oraz zawierać m.in. opis wariantów uwzględniający szczególne cechy przedsięwzięcia lub jego oddziaływania, w tym: wariantu proponowanego przez wnioskodawcę oraz racjonalnego wariantu alternatywnego i racjonalnego wariantu najkorzystniejszego dla środowiska - wraz z uzasadnieniem ich wyboru.

Raport o oddziaływaniu na środowisko przedmiotowego przedsięwzięcia spełnia ww. wymagania. Przedstawiono w nim dwa odrębne warianty realizacji inwestycji: wariant 2 (W2) oraz tzw. wariant wynikowy (WW). Szczegółowy opis wariantów znajduje się w rozdziale 2.2 raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko „Wariantowanie lokalizacyjne przebiegu trasy”. W analizowanej sprawie raport obejmuje także opis oddziaływania na środowisko analizowanych wariantów (rozdział 7 raportu) oraz wskazano (rozdział 10 raportu) argumentację przemawiającą za uznaniem wariantu wynikowego (WW) za najkorzystniejszy dla środowiska.

Warianty te wyłoniono w wyniku wcześniejszych analiz na etapie Studium Korytarzowego, na którym wykluczono przebieg trasy po zachodniej stronie miejscowości Oborniki ze względu na przesłanki przyrodnicze (kolizja z siedliskami przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000: Dolina Wełny oraz Puszcza Notecka), społeczne (wyburzenia) i ekonomiczne (dodatkowy most, zwiększenie długości obwodnicy) i przeanalizowano cztery warianty przebiegu trasy po wschodniej stronie Obornik.

Inwestor nie uwzględnił w raporcie dwóch wariantów społecznych (wariantu społecznego „Parkowo” i wariantu społecznego gminy Oborniki), ale wariant wynikowy (WW), dla którego zawnioskował o określenie warunków realizacji przedsięwzięcia, odzwierciedla preferencje społeczeństwa, tj. stanowi połączenie preferowanych przez społeczeństwo wariantów na poszczególnych odcinkach drogi, w oparciu o przeprowadzone w ramach spotkań informacyjnych badania ankietowe. Ponadto wariant wynikowy na odcinku od drogi wojewódzkiej nr 187 do granicy powiatu obornickiego z poznańskim (m. Świerkówki) ma przebieg zgodny z wariantem społecznym gm. Oborniki (z niewielkimi zmianami w obszarze obiektu inżynierskiego na rzece Warcie oraz w obszarze rury osłonowej na gazociągu Jamał - Europa Zachodnia).

Trasa w wariantcie wynikowym ma długość ok. 22,17 km i w jej ramach przewidziano zlokalizowanie obwodnicy Obornik po wschodniej stronie miejscowości z ominięciem zabudowy mieszkalnej. Początek trasy znajduje się w okolicy km 242+600 istniejącej drogi krajowej nr 11. W km 0+082 planowanej drogi ekspresowej S11 przewidziano budowę obiektu nad linią kolejową nr 354 relacji Poznań Główny – Piła Główna. Dalej droga będzie przebiegać po północno-wschodniej stronie miejscowości Rożnowo, a następnie po wschodniej stronie miejscowości Kowanowo. W km 7+417, na przecięciu z drogą wojewódzką nr 187 łączącą Pniewy z Murowaną Gośliną, przewidziano węzeł drogowy „Oborniki”, umożliwiający połączenie komunikacyjne z projektowaną drogą ekspresową S11. W km 8+733 po zachodniej stronie miejscowości Gołaszyn przewidziano budowę mostu nad rzeką Wartą. Po przekroczeniu doliny, w km ok. 10+800, po obu stronach trasy, planuje się zlokalizowanie miejsc obsługi podróżnych MOP typu I (z rezerwą terenową na MOP typu II i III). Następnie, w km 11+500, trasa przecinać się będzie z gazociągami jamalskim. W km 16+737, na przecięciu z istniejącą drogą krajową nr 11, przewidziano węzeł drogowy „Chludowo”, umożliwiający połączenie komunikacyjne z planowaną drogą ekspresową S11. Następnie trasa będzie przebiegać po zachodniej stronie miejscowości Chludowo pomiędzy linią kolejową nr 354 i istniejącą drogą krajową nr 11, omijając Zakład Gospodarki Komunalnej Suchy Las. Następnie planowana trasa łączy się przez istniejący węzeł „Poznań Północ” z istniejącym odcinkiem drogi ekspresowej S11.

W ocenie GDOŚ przepisy u.o.o.ś. nie wskazują na konieczność przedstawienia w raporcie trzeciego odrębnego wariantu jako wariantu najkorzystniejszego na środowisko. Jeśli

inwestor chce, może przedstawić dowolną liczbę wariantów w dokumentacji, jednak za minimum należy uznać wariant proponowany i racjonalny wariant alternatywny, przy jednoczesnym wskazaniu któregoś z nich jako racjonalnego wariantu najkorzystniejszego dla środowiska. Niecelowy byłby wymóg wskazywania odrębnie wariantu proponowanego i wariantu najkorzystniejszego na środowisko, wykluczałby on bowiem możliwość realizacji przedsięwzięcia w wariacie najkorzystniejszym dla środowiska. W ocenie GDOŚ taka możliwość dla inwestora istnieje, może on bowiem (choć nie musi) wskazać wariant najkorzystniejszy dla środowiska jako wariant wnioskowany.

Stanowisko GDOŚ, iż, wariant proponowany przez wnioskodawcę może być jednocześnie wariantem najkorzystniejszym dla środowiska, znajduje potwierdzenie m.in. w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego, dalej NSA, z 27 sierpnia 2014 r., sygn. akt: II OSK 464/13, czy wyroku WSA w Bydgoszczy z 5 października 2016 r., sygn. akt: II SA/Bd 425/16, wyroku NSA z 28 czerwca 2011 r., sygn. akt: II OSK 1137/10, wyroku WSA w Olsztynie z 9 lipca 2020 r., sygn. akt: II SA/OI 997/19.

W ocenie GDOŚ nie można zarzucić też, by w analizowanej sprawie wariant 2 (W2) nie miał cech wariantu alternatywnego. Jest on bowiem różny pod względem przebiegu, oddziaływania na środowisko od wariantu proponowanego (co wykazała analiza wielokryterialna przedstawiona w rozdziale 10 raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko), jest także możliwy do realizacji oraz mógłby pełnić funkcję, którą przewidziano dla wariantu proponowanego.

W kwestii „alternatywności” wariantów GDOŚ zgadza się z odwołującymi, że wariant zerowy nie jest wariantem przedsięwzięcia. Uwzględnienie go w analizach przedstawionych w raporcie, przy zachowaniu ustawowych wymogów wariantowości, ocenić jednak należy jedynie jako niekonieczne; nie stanowi to o wadliwości raportu, skoro w pozostałym zakresie raport spełnia wymogi wynikające z art. 66 ust. 1 pkt 5 i 6 u.o.o.ś.

Okoliczność, że analizowane w raporcie warianty przebiegają częściowo jednym śladem (ok. 6 km: ok. 2 na początku i ok. 3 km na końcu opracowania) nie powoduje, że warianty te nie są alternatywne wobec siebie. Częściowo wspólny przebieg na początkowym fragmencie przebiegu planowanej drogi wynika z: połączenia planowanej drogi ekspresowej z sąsiednim odcinkiem Ujście – Oborniki; wpasowania planowanej drogi S11 w pas drogowy istniejącej drogi krajowej nr 11 w celu zminimalizowania zajęcia terenu Obszaru Natury 2000 Doliny Wełny oraz Puszczy Noteckiej; zminimalizowania ilości wyburzeń budynków mieszkalnych (przy ul. Obornickiej w m. Parkowo oraz w m. Jaracz); poprawy kąta przecięcia planowanej drogi S11 z istniejącą linią kolejową nr 354 Poznań - Piła (pod względem technologicznym); zapewnienia odpowiednich parametrów drogi ekspresowej w planie w obszarze projektowanych obiektów inżynierskich typu WS w celu zapewnienia wymaganej widoczności na zatrzymanie przy założonej prędkości miarodajnej 130km/h. Z kolei na końcowym fragmencie opracowania wariant 2 (W2) oraz wynikowy (WW) posiadają wspólny przebieg ze względu na: połączenie planowanej drogi ekspresowej z istniejącym odcinkiem drogi ekspresowej S11 w obszarze węzła Poznań Północ; zminimalizowanie ilości wyburzeń budynków mieszkalnych (w obszarze zwartej zabudowy na przecięciu ul. Dworcowej i Gołęczewskiej w m. Chłudowo oraz ul. Dworcowej w m. Gołęczewo); zminimalizowanie zajęcia terenu istniejącego Zakładu Gospodarki Komunalnej przy ul. Gołęczewskiej w m. Chłudowo (Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych); uwzględnienie wniosku Państwa [REDAKTOWANE] i [REDAKTOWANE] dotyczącego pozostawienia istniejących budynków mieszkalnych

przy ul. Spokojnej w m. Gołęczewo z spełnieniem odpowiedniej geometrii drogi ekspresowej w planie w bliskiej odległości do połączenia planowanej drogi z istniejącym odcinkiem drogi S11; zminimalizowanie zajęcia terenu obszaru Natura 2000 Biedrusko (w obszarze połączenia z istniejącym odcinkiem drogi S11); ominięcie strefy ochronnej ujęcia wody w miejscowości Chłudowo (w obszarze km ~262+100 istniejącej DK nr 11) oraz zapewnienie odpowiednich parametrów drogi ekspresowej w planie w celu zapewnienia wymaganej widoczności na zatrzymanie przy założonej prędkości miarodajnej 130 km/h.

W analizowanej sprawie w raporcie prawidłowo więc opisano warianty, które są racjonalne, czyli możliwe do zrealizowania oraz alternatywne wobec siebie, czyli różniące się między sobą. W szczególności cechą różniącą warianty drogi może być odmienność ich przebiegu na poszczególnych odcinkach. W przypadku dróg, szczególnie budowanych po starej trasie lub wpiętych funkcjonalnie w istniejący układ drogowy bardzo trudno jest analizować (i nie jest to wymagane przez przepisy prawa) warianty o całkowicie odmiennym przebiegu, gdyż często są one wówczas nieracjonalne (co miałyby miejsce w analizowanym przypadku, zważywszy na podane wyżej przyczyny częściowo wspólnego przebiegu wariantów), aczkolwiek rzeczywiście zmiana lokalizacji przedsięwzięcia niejednokrotnie bywa czynnikiem eliminującym jego negatywne oddziaływania.

W ocenie GDOŚ, co też już wskazano wyżej przy odpowiedzi na zarzuty 1 i 4, analizowany raport jest kompleksowy, spójny i rzetelny, a jego poszczególne elementy są opisane w sposób umożliwiający na ich podstawie dokonanie oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z art. 62 u.o.o.ś.

Nie można również zgodzić się z odwołującymi się, że wariantowość rozwiązań przedstawionych w raporcie dla przedmiotowego przedsięwzięcia ma charakter pozorny, skoro na str. 50 raportu wskazano jedynie, że „ostatecznie w ramach niniejszego raportu oś analizowane zostaną dwa warianty przedmiotowej inwestycji tj. Wariant 2 oraz tzw. Wariant Wynikowy (WW)”. Okoliczność uwzględnienia w analizie wariantowej dwóch odrębnych wariantów (ze wskazaniem wariantu najkorzystniejszego dla środowiska) nie powoduje pozornego wariantowania. Ponadto, dwa warianty to dostateczna liczba wariantów, zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 5 u.o.o.ś. Analizowane warianty mogą także mieć taki sam przebieg na wybranych odcinkach, jeśli tylko w ujęciu całościowym różnią się w zakresie oddziaływania na środowisko i są racjonalne. W niniejszym przypadku mamy właśnie warianty, które są racjonalne, różnią się od siebie lokalizacją i oddziaływaniem na środowisko, więc ocena ich jako pozorowanych jest nieuzasadniona. O kwestii zaś wyjaśnienia wyboru wariantów, odrzucenia wariantu społecznego i kwestii wyburzeń GDOŚ przedstawił szczegółowe wyjaśnienia przy odpowiedzi na zarzuty 1 i 4, które w tym zakresie powtarzały się.

GDOŚ nie może więc zgodzić się, z odwołującymi się, że kwestionowana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach wydana została w oparciu o raport zawierający istotny brak (nie przedstawiono w nim racjonalnego wariantu alternatywnego) i powinna zostać ona wyeliminowana z obrotu prawnego. Wariantowanie przedsięwzięcia w analizowanym przypadku zostało przeprowadzone prawidłowo.

Odwołujący się uważają, że to nie wnioskodawca ma decydujący głos w wyborze wariantu realizacji przedsięwzięcia, lecz musi on w tym zakresie współdziałać z organem wydającym decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, co ich zdaniem potwierdza wyrok WSA w Bydgoszczy z 10 czerwca 2015 r., sygn. akt: II SA/Bd 1443/14: „(...) obowiązek opisanie w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko racjonalnych wariantów

realizacji przedsięwzięcia alternatywnych w stosunku do propozycji wnioskodawcy jest przejawem koniecznego rozważenia interesu publicznego oraz racji zarówno wnioskodawcy, jak i osób, na których prawa przedsięwzięcie będzie bezpośrednio wpływało”. W ocenie GDOŚ zacytowany fragment wyroku nie wskazuje na brak decydującego głosu inwestora co do wyboru wariantu, podkreśla natomiast rolę wariantowania w procedurze oceny oddziaływania na środowisko. To inwestor wybiera i wskazuje wariant proponowany, konieczność zaś wariantowania ma na celu stworzenie mu sytuacji wyboru tego wariantu poprzez porównanie go z przynajmniej jednym wariantem alternatywnym. Wariantowanie daje więc inwestorowi możliwość (ale nie obowiązek) wyboru wariantu optymalnego dla niego i dla środowiska. Obowiązek wariantowania przedsięwzięcia jest więc wyrazem dbałości ustawodawcy o interes społeczny.

Jednocześnie podkreślić trzeba, iż fakt, że inwestor decyduje o wyborze wariantu nie oznacza, że może one zrealizować każde planowane przedsięwzięcie. Aby doszło do realizacji przedsięwzięcia inwestor musi uzyskać wymagane przepisami decyzje inwestycyjne, których otrzymanie limitowane jest spełnieniem przez przedsięwzięcie wymagań środowiskowych. To inwestor wskazuje więc wariant przedsięwzięcia, ale jeśli jego realizacja byłaby tożsama z naruszeniem norm np. akustycznych, nie otrzyma on zgody na realizację przedsięwzięcia. Podobnie gdyby realizacja przedsięwzięcia wiązała się z wystąpieniem przesłanek odmowy określenia warunków realizacji przedsięwzięcia, organ odmawia ich określenia w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (o czym GDOŚ przedłożył szczegółowe wyjaśnienia poniżej, przy odpowiedzi na zarzut 3). Spółka także poruszyła to zagadnienie w odwołaniu wskazując, że decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach nie jest decyzją uznaniową, a podstawy jej wydania i jej treść są ściśle określone przepisami u.o.o.ś., w konsekwencji czego organ jest zobowiązany wydać decyzję, jeżeli wnioskodawca spełni wymagania określone przepisami u.o.o.ś. (choć, w sposób niezrozumiały dla GDOŚ, zdaniem odwołujących się uzasadnia to w niniejszym przypadku zarzut naruszenia art. 66 ust. 1 pkt 5 i 6 u.o.o.ś.).

Jak wskazano już wyżej, organ odwoławczy, na podstawie weryfikacji zebranych w sprawie dokumentów, uzyskanych przez RDOŚ w Poznaniu, stanowisk właściwych organów oraz przedłożonych przez wnioskodawcę wyjaśnień (zarówno na etapie postępowania prowadzonego przez organ pierwszej instancji, jak i w postępowaniu odwoławczym), stwierdził, że w przedmiotowej sprawie nie występują przesłanki odmowy uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia, takie jak: niezgodność lokalizacji przedsięwzięcia z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (art. 80 ust. 2 u.o.o.ś.), odmowa uzgodnienia warunków realizacji przez organy, o których mowa w art. 77 ust. 1 u.o.o.ś., brak zgody wnioskodawcy na realizację przedsięwzięcia w wariantcie innym niż proponowany, przy braku możliwości realizacji przedsięwzięcia w wariantcie proponowanym (art. 81 ust. 1 u.o.o.ś.), znacząco negatywne oddziaływanie na obszar Natura 2000, przy jednoczesnym braku nadrzędnego interesu publicznego, rozwiązań alternatywnych i możliwości kompensacji (art. 81 ust. 2 u.o.o.ś.), czy negatywny wpływ na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych oraz dla obszarów chronionych, gdy nie zostaną zarazem spełnione warunki dopuszczalności nieosiągnięcia dobrego stanu ekologicznego oraz niezapobieżenia pogorszeniu stanu ekologicznego wód podziemnych, o których mowa w art. 68 pkt 1, 3 i 4 p.w. (art. 81 ust. 3 u.o.o.ś.).

W ocenie GDOŚ zarzut naruszenia art. 66 ust. 1 pkt 5 i 6 u.o.o.ś. nie zasługuje więc na uwzględnienie.

Ad. 3

Kolejny zarzut dotyczy naruszenia art. 81 ust. 1 u.o.o.ś., zgodnie z którym, jeżeli z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wynika brak możliwości realizacji przedsięwzięcia w wariantcie proponowanym przez wnioskodawcę, organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, za zgodą wnioskodawcy, wskazuje w decyzji, spośród wariantów, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 5, wariant dopuszczony do realizacji. W przypadku braku możliwości realizacji przedsięwzięcia w wariantach, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 5, oraz w przypadku braku zgody wnioskodawcy na wskazanie w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wariantu dopuszczonego do realizacji, organ odmawia zgody na realizację przedsięwzięcia.

Według spółki z przywołanej wyżej regulacji wprost wynika, że organ ma możliwość porównania wariantów, a nawet wyboru innego, niż zaproponowany przez inwestora, wariantu, w sytuacji gdy wariant inwestorski jest niemożliwy do realizacji.

Przez sformułowanie „brak możliwości” zastosowane w odniesieniu do realizacji przedsięwzięcia we wskazanym wariantcie, spółka rozumie sytuację, w której inwestor w raporcie przedstawiłby wariant całkowicie niemożliwy z technicznego punktu widzenia do realizacji.

GDOŚ nie podziela powyższego stanowiska odwołujących się. Według GDOŚ jako „brak możliwości” realizacji przedsięwzięcia we wskazanym przez wnioskodawcę wariantcie rozumie należy m.in. wystąpienie w stosunku do tego wariantu którejs z przesłanek odmowy określenia warunków realizacji przedsięwzięcia. Przesłanki te zawarte są w art. 80 i 81 u.o.o.ś., a organ wydający decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach zobligowany jest do ich przebadania (co w niniejszym postępowaniu zostało zrobione). Przesłanki, o których mowa powyżej, to: niezgodność lokalizacji przedsięwzięcia (nie dotyczy wybranych przedsięwzięć, m. in. przedmiotowego przedsięwzięcia) z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego (art. 80 ust. 2 u.o.o.ś.); brak zgody wnioskodawcy na realizację przedsięwzięcia w innym wariantcie, który był poddany ocenie oddziaływania na środowisko, niż wariant proponowany przez wnioskodawcę, jeżeli w stosunku do proponowanego zaistniały przesłanki odmowy uzgodnienia warunków realizacji (art. 81 ust. 1 u.o.o.ś.); wykazanie znaczącego negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 (art. 81 ust. 2 u.o.o.ś.) oraz wykazanie, że przedsięwzięcie może wpływać negatywnie na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych, o których mowa w art. 56, art. 57, art. 59 oraz art. 61 p.w.

Taką interpretację potwierdza zapis z uzasadnienia do projektu zmiany u.o.o.ś, którym nadano aktualne brzmienie art. 81 ust. 1. Jak słusznie wskazali odwołujący się, zostało to dokonane poprzez ustawę z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1712). Jak wynika z uzasadnienia (przywołanego zresztą w odwołaniu) „Określenie „zasadność” jako okoliczność dająca podstawę do nałożenia na inwestora obowiązku realizacji inwestycji w innym wariantcie niż przez niego proponowanym nie stanowi ścisłego kryterium. Projekt zastępuje to określenie sformułowaniem „brak możliwości realizacji przedsięwzięcia w wariantcie proponowanym przez wnioskodawcę”, co ma oznaczać niezgodność z wymogami określonymi w ustawie o.o.ś, np. brak zgodności z miejscowym planem zagospodarowania

przestrzennego czy brak możliwości nałożenia działań, o których mowa w art. 82 ust. 1 pkt 2 ustawy ooś, w zakresie adekwatnym do stwierdzonej w ocenie oddziaływania na środowisko potrzeby”.

Bez wątplenia więc odwołujący się nie mają racji twierdząc, iż „brak możliwości” realizacji przedsięwzięcia we wskazanym przez wnioskodawcę wariantcie oznacza sytuację, w której inwestor w raporcie przedstawiłby wariant całkowicie niemożliwy z technicznego punktu widzenia do realizacji.

Ponadto wariant całkowicie niemożliwy do realizacji z technicznego punktu widzenia nie może zostać uznany za racjonalny wariant i w związku z tym nie może zostać włączony do analizy wariantowej. Skoro zaś analiza wariantowa jest niemożliwa w takim przypadku, to nie można mówić także o przeprowadzeniu oceny oddziaływania na środowisko, natomiast wymogi wynikające z art. 81 ust. 1 u.o.o.ś. (a tym samym jego naruszenie) bada się dopiero po przeprowadzeniu oceny oddziaływania na środowisko (jeżeli z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wynika ...). Powyższy zarzut jest więc alogiczny.

Zgodzić się należy, że z przywołanej wyżej regulacji wprost wynika, że organ ma możliwość wskazania innego wariantu, niż zaproponowany przez inwestora, w sytuacji, gdy wariant inwestorski jest niemożliwy do realizacji, przy czym musiałby być to wariant, w stosunku do którego ocena oddziaływania nie wykazała braku możliwości jego realizacji, a inwestor wyraziłby zgodę na modyfikację wniosku.

Jednakże, jako całkowicie nieuzasadnione, zarówno w świetle dokumentacji sprawy, jak i wyżej przedstawionej argumentacji odnośnie zarzutów spółki, uznać trzeba twierdzenie odwołujących się, że przedsięwzięcie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko, a skala uzyskanych korzyści nie uzasadnia prognozowanych „naruszeń”. Organ prowadzący postępowanie nie został również pozbawiony możliwości skorzystania z regulacji art. 81 ust. 1 u.o.o.ś. (nie został on wyłączany ze stosowania w niniejszym przypadku, a w raporcie przedstawiony racjonalny wariant alternatywny), nie został zaś on zastosowany, gdyż z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko nie wynikł brak możliwości realizacji przedsięwzięcia w wariantcie proponowanym przez wnioskodawcę.

Rację mają odwołujący się, że w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, wydawanej po przeprowadzeniu oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, właściwy organ określa istotne warunki korzystania ze środowiska w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich. Tak też stało się niniejszym przypadku, w ocenie GDOŚ kwestionowana decyzja odpowiada prawu zarówno pod względem formalnym jak i merytorycznym. Jak już też wyżej wskazano, planowana inwestycja przy zachowaniu wymogów zreformowanych w niniejszej decyzji nie będzie powodować negatywnego oddziaływania dla terenów sąsiednich, nie wpłynie na pogorszenie stanu środowiska przyrodniczego ani nie będzie miała negatywnego wpływu na warunki życia i zdrowia ludzi.

Podsumowując, według GDOŚ w sprawie nie doszło do naruszenia art. 81 ust. u.o.o.ś., a zarzut w tym zakresie jest niesłuszny.

Konkludując, GDOŚ, realizując przysługujące stronom postępowania prawo do dwukrotnego rozpoznania sprawy, na podstawie analizy zgromadzonego materiału dowodowego rozpatrzył sprawę w pełnym zakresie, co do okoliczności faktycznych i prawnych. Mając na uwadze argumenty przedstawione w powyższym uzasadnieniu, po

wnikliwym zbadaniu poprawności postępowania przeprowadzonego przez organ I instancji, orzeczono jak w sentencji, uchylając następujące punkty i zapisy decyzji RDOŚ w Poznaniu: I.2.2, I.2.7, I.2.16, I.2.17, I.2.24, I.2.25, I.2.27, I.2.30, I.2.31, I.2.33, I.2.35, I.2.36, I.2.37, I.2.38.lite), I.2.39.lit.h), I.2.42, I.2.43, I.2.44, I.2.45, I.2.46, I.2.48, I.2.50, I.3.7, I.3.20, I.3.21, II.2, III, zapis w akapicie 3 od góry w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na str. 54 decyzji RDOŚ w Poznaniu, zapis w akapicie 2 od dołu, zdanie 2 od dołu, w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na str. 54 decyzji RDOŚ w Poznaniu, zapis w akapicie 3 od góry w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na str. 55 decyzji RDOŚ w Poznaniu, zapis w akapicie 2 od góry w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na str. 57, kontynuowany na str. 58 decyzji RDOŚ w Poznaniu oraz zapis w akapicie 3 od dołu, zdanie 2, w „Załączniku do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu, znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27 z dnia 11-04-2022 r.” na str. 61 decyzji RDOŚ w Poznaniu i w tym zakresie orzekając co do istoty sprawy, uchylając punkty I.2.3 i I.2.32 decyzji RDOŚ w Poznaniu i umarzając postępowanie organu I instancji w tym zakresie, a w pozostałym zakresie utrzymując w mocy decyzję RDOŚ w Poznaniu z 11 kwietnia 2022 r., znak: WOO-II.420.102.2020.DZ.27, o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn. „Budowa drogi ekspresowej S11 na odcinku Oborniki - Poznań wraz z obwodnicą Obornik”.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji.

Pouczenie

- niniejsza decyzja jest ostateczna w administracyjnym toku instancji. Na decyzję, zgodnie z art. 50 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 259, ze zm.), dalej p.p.s.a., służy skarga wnoszona na piśmie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, za pośrednictwem GDOŚ, w terminie 30 dni od dnia otrzymania decyzji;
- wnoszący skargę, zgodnie z art. 230 p.p.s.a. w związku z § 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie wysokości oraz szczegółowych zasad pobierania wpisu w postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2021 r. poz. 535), obowiązany jest do uiszczenia wpisu od skargi w kwocie 200 zł. Wnoszący skargę, co wynika z art. 239 p.p.s.a., może być zwolniony z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych;
- wnoszącemu skargę, zgodnie z art. 243 Ppsa, może być przyznane, na jego wniosek, prawo pomocy. Wniosek ten wolny jest od opłat sądowych.

Otrzymują:

1. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad, w imieniu i na rzecz którego działa Patryk Kosicki - Zastępca Dyrektora ds. Inwestycji, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Poznaniu, ul. Siemiradzkiego 5a, 60-763 Poznań.
2. Agro Świerkówki sp. z o.o., w imieniu i na rzecz którego działa radca prawny - [REDACTED], Dr Krystian Ziemiński & Partners Kancelaria Prawna sp. k., ul. Strusia 10, 60-711 Poznań.
3. pozostałe strony postępowania – zgodnie z art. 49 k.p.a.:
  - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 79, 60-529 Poznań
  - Burmistrz Rogoźna, ul. Nowa 2, 64-610 Rogoźno
  - Burmistrz Obornik, ul. Piłsudskiego 76, 64-600 Oborniki
  - Wójt Gminy Suchy Las, ul. Szkolna 13, 62-002 Suchy Las

Do wiadomości:

1. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 79, 60-529 Poznań.